ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1891 — ΕΤΟΣ Α΄ — ΑΡΙΘ. 34

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ δρ. 10.—Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 12.—Ρωσ. ρούβλ. 5

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δύο Φίλοι. Χαρακτῆρες, ὑπὸ Ἰωάννου Μ. Δαμβέργη.
Ἀπὸ Βοστώνης εἰς Κανταβρηγίαν. Ἀπὸ Κανταβρηγίας εἰς Πρόνοιαν. Ἀμερικανικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Γ. Δ. Κ.
Ἡ Βελγική. Ἐντυπώσεις, ὑπὸ Γ. Φραγκούδη.
Ὁ Ἕρμος, ποίησις Π. Πανᾶ.
Ὁ Πάπας Λέων ὁ ΙΓ΄ κατὰ τὸν Pierre Bertrand. Μετάφρασις Κ. (Τέλος).
Ἐκείνη (ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται), μυθιστορία RIDER HAGGARD. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ, ὑπὸ Α. Ἀμπάτη. (Συνέχεια).
Ψηφιδωτόν, ἐκ τῆς συλλογῆς Θ. Ἀμίρου.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια — Ἐξωτερικά· Ἀρχαιολογία. — Φιλολογία. — Ἐπιστῆμαι. — Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες. Ἀνέκδοτα, περίεργα, ποικίλα.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

ΔΥΟ ΦΙΛΟΙ

(Χαρακτῆρες)

Α΄

Τίς ἐκ τῶν συμμαθητῶν ἐτόλμα νὰ ἐκστομίσῃ λόγον κατὰ τοῦ ἑνὸς χωρὶς νὰ γίνῃ ὁ μέγιστος ἐχθρὸς τοῦ ἄλλου; Ἦσαν ἀληθεῖς φίλοι. Συνεδέοντο διὰ τοῦ τρυφεροῦ ἐκείνου αἰσθήματος, ὅπερ δικαίως ἡ ἀνθρωπότης ἀποκαλεῖ ἅγιον· τοῦ τόσον σπανίου, ὥστε μετὰ στοργῆς νὰ ἐπιδεικνύῃ ἡ ἱστορία τὰ εὐάριθμα αὐτοῦ παραδείγματα, τοῦ τόσον ποθητοῦ· ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἄνθρωπος καλὸς ἢ κακός, κοινὸς ἢ ἔξοχος, πτωχὸς ἢ πλούσιος ἢ ἔνδοξος, ὅστις παρορῶν τὰ δεινὰ ἢ τ' ἀγαθά του νὰ μὴ ἐπόθησεν... ἕνα φίλον.

Ποσάκις καὶ ἐγώ, ἀποκαλῶν φίλους μου ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, φίλε ἀναγνῶστα, δὲν ἐπόθησα ὅ,τι καὶ σύ; Ἕνα!...

Τὰ σχολικὰ βάθρα εἶνε τὸ ἄριστον ἔδαφος πρὸς καλλιέργειαν τοῦ σπανίου τούτου ἄνθους. Ἐκεῖθεν χρονολογεῖται ἡ πρώτη βλάστησις αὐτοῦ. Τοὺς ἐζήλευον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐθαύμαζον οἱ συμμαθηταί των. Ἔσκωπτον κάποτε τὰ δείγματα τῆς ἀφοσιώσεως, ἅτινα παρεῖχεν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπανελάμβανον βραδύτερον μετὰ σεβασμοῦ. Κατῴκουν ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ. Ἐσπούδαζον ἐν τῇ αὐτῇ τάξει. Διέτρεχον τὴν αὐτὴν ἡλικίαν. Καὶ ὅπως ἔλεγον αἱ μητέρες των, — διότι τότε εἶχον ἀκόμη καὶ οἱ δύο μητέρας: — Ἀδελφοὶ νὰ ἦσαν δὲν θὰ ἠγαπῶντο οὕτω· μόνον ὁ ὕπνος τοὺς ἐχώριζεν.

Ὀρφανοὶ πατρὸς ἀμφότεροι, εὕρισκον ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους φιλίᾳ ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ θεὸς τόσον προώρως τοὺς εἶχε στερήσει: Σύμβουλον φιλόστοργον ἀποτρέποντα διὰ λόγων εὐγλώττων ἀπὸ παντὸς ἐπισφαλοῦς βήματος. Εἶνε φαίνεται ἐκ γενετῆς σοφὴ ἡ φιλία. Μαντεύει, προβλέπει τὸν κίνδυνον. Καὶ ἂν δὲν εὑρίσκῃ λογικὰ ἐπιχειρήματα ὅπως καταδείξῃ αὐτόν, ἔχει πάντοτε ἓν μή! ἓν ὄχι! πειστικώτερα μυρίων παρηνέσεων.

Ἡμέραν τινὰ οἱ δύο φίλοι διέκρινον ἀμυδρὰν ὁμίχλην μεταξὺ αὐτῶν. Δὲν ἔβλεπον ἀλλήλους, ὅπως χθὲς ἀκόμη, εὐκρινῶς. Δὲν ἀνεγίνωσκον ἐλευθέρως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των. Κάτι ἔκρυπτεν ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἀλλ' ἀμφότεροι ἦσαν ἔνοχοι καὶ ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον μυστικὸν ἀπέδιδε τὴν ἐνοχήν.

Ἦτο τότε ἡ ὡραία ἐποχή, καθ' ἣν εἶχον ἐξυπνήσῃ ὅλα τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν μαχομένων ἀδελφῶν των. Πυρίτις ἦτο διακεχυμένη πανταχοῦ καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τῶν συνετωτέρων τὰς φλέβας. Οἱ γέροντες ἐπανέβλεπον τὰ νεανικά των ὄνειρα, καὶ οἱ παῖδες ἔπλαττον σχέδια μεγάλα, ὧν τὸ μέγιστον ἦτο ἡ νίκη ἢ γλυκὺς ὑπὲρ πατρίδος θάνατος. Ἤδη ἡ λήθη ἀπέσβεσεν ἴσως καὶ τὰς χρονολογίας αὐτάς. Θὰ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ ἔτους 1866 χωρὶς νὰ ἐνθυμῶνται τὴν Κρήτην.

Τὴν ἐπαύριον μόλις ἐγερθεὶς ὁ Στέφανος, — ὁ θεὸς γνωρίζει ἂν εἶχε κοιμηθῆ καθ' ὅλην τὴν νύκτα, — ἀπέσπασε φύλλον χάρτου ἐκ τοῦ τετραδίου καὶ ἔγραψε τῷ φίλῳ του:

«*Λεωνίδα μου,*

»Ἀνεχώρησα διὰ τὸν πόλεμον. Μὴν ἀφήνσης τὴν μητέρα μου χωρὶς υἱόν.

Στέφανος»

Ἀλλὰ μόλις εἶχεν ἐπιγράψῃ τὸν φάκελλον καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ ὅπως σπεύσῃ εἰς Πειραιᾶ, εἰσέρχεται ἡ μήτηρ του καὶ τῷ δίδει ἐπιστόλιον τοῦ Λεωνίδου:

«*Στέφανέ μου,*

»Ἀνεχώρησα διὰ τὴν Κρήτην. Σὺ νὰ »εἶσαι ὁ υἱὸς τῆς μητρός μου καὶ ὁ ἀδελφὸς »τῆς ἀδελφῆς μου.

Λεωνίδας»

Εἰς τί θὰ ὠφέλουν τὸν ἀγῶνα, προστιθέμενοι ἐν τῇ φάλαγγι τῶν γιγάντων, οἱ δεκαεξαετεῖς ἐκεῖνοι μείρακες; Εἰς οὐδέν. Παιδία ἀμφότεροι, μὴ ἀποσπασθέντα οὐδ' ἐπὶ μικρὸν τῆς μητρικῆς ἀγκάλης, μόνον τὴν καλὴν ὄψιν τοῦ πολέμου ἐφαντάζοντο καὶ εὕρισκον δι' αὐτὴν ἱκανὰ τὰ ἀσθενῆ καὶ ἀσκληραγώγητα σώματά των! Ἀλλὰ τοιαύτη σκέψις πῶς νὰ γεννηθῇ ἐν τῇ ἐνθουσιώδει αὐτῶν κεφαλῇ; Ἡ πρώϊμος σοφὴ ἐν τούτοις, ἡ φιλία οὕτω, ἐσκέφθη παρευθύς. Ὁ Στέφανος, ὅστις δὲν εἶχε προνοήσῃ διὰ τὰ δάκρυα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἢ καὶ ἂν τὰ προεῖδεν εἶχεν ἀντιτάξει εἰς αὐτὰ ἕνα λόγον ἐνθουσιασμοῦ, ὁ Στέφανος, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῆς φιλίας, διέκρινεν εὐθὺς τὸ ἀνωφελὲς τῆς θυσίας τοῦ φίλου του, ἐφαντάσθη εὐθὺς τὰ δάκρυα τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς ἐκείνου, ἔσχισεν ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἔσπευσε νὰ εὕρῃ τὸν Λεωνίδαν, νὰ τὸν συμβουλεύσῃ, νὰ τὸν πείσῃ, νὰ τὸν ἐμποδίσῃ.

Καὶ ὅ,τι δὲν θὰ κατώρθουν ἴσως μύριοι ἄλλοι διὰ τῆς πειθοῦς ἢ καὶ διὰ τῆς βίας, τὸ κατώρθωσεν αὐτὸς μὲν ἕν του εὔγλωττον — Μή!

Ἔκτοτε ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον οὐδὲ σκιὰ ὁμίχλης ἐχώρισε τοὺς δύο φίλους.

Β΄

Ροδοστεφὴς ἐποχὴ τῆς νεότητος, διατί νὰ μὴ διαρκῇς πλειότερον, ἢ μᾶλλον διατί νὰ παρέρχησαι τόσον ταχέως; Νεότης δὲν εἶνε τὰ ὀλίγα ἔτη, ἡ πυκνὴ κόμη, τὸ ἀρρυτίδωτον μέτωπον, οἱ ἀκτινοβόλοι ὀφθαλμοί. Νεότης δὲν εἶνε ἡ ἀνατολὴ τῆς ἀκμῆς, τὸ πτερόεν βάδισμα, ὁ ἀμέτοχος πικρίας γέλως. Νεότης εἶνε ἡ ζωὴ ἡ ἄφροντις. Νεότης εἶνε ἡ εὐτυχία. Διὰ τοῦτο ἴσως τινὲς οὐδέποτε ὑπῆρξαν νέοι.

Ὁ Στέφανος καὶ ὁ Λεωνίδας ἦσαν νέοι, χθὲς ἀκόμη. Σήμερον ὅμως δὲν εἶνε πλέον. Ἡ νεότης, ἡ εὐτυχία των ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς φιλίας των· ἀλλ' ἤρκεσε μία ἡμέρα ἵνα καταστρέψῃ αὐτήν. Χθὲς ἦσαν φίλοι ἀκόμη· σήμερον δὲν εἶνε πλέον φίλοι, δὲν εἶνε νέοι, δὲν εἶνε εὐτυχεῖς.

Ὁ εἷς ἦτο πλούσιος καὶ ὁ ἄλλος πτωχός. Εἶνε ἀρά γε ἡ διαφορὰ αὕτη, ἥτις ἤρκεσε νὰ διαλύσῃ, ἐν τῇ πρώτῃ τυχούσῃ στιγμῇ, τὰ αἰσθήματα, ἅτινα ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη συνήνουν τὰς καρδίας των; Καὶ ἀπὸ πότε ἡ φιλία ἔγεινεν Ἰουδαῖος καὶ συνδέει ἐκείνους μόνον ὧν ὁ χρυσὸς ἰσοζυγεῖ; Δὲν ἦτο τοῦτο ἡ αἰτία. Οἱ ἀνδρωθέντες παῖδες μυρίας ἐπαρουσίαζον ἀντιθέσεις ἤδη. Ὁ εἷς ἦτο πλούσιος καὶ γενναῖος ὅσον ὁ ἄλλος πτωχός, ὀλιγαρκὴς καὶ ὑπερήφανος. Ὁ πρῶτος ἦτο πάντοτε ἕτοιμος τὰ πάντα νὰ θυσιάσῃ χάριν τοῦ δευτέρου. Οὗτος δὲ τὰ πάντα νὰ ὑποστῇ ἤρκει μόνον οὐδὲ θρὶξ νὰ σκιάσῃ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ φίλου του.

Ἂν ἄλλοτε ὅμως, κατὰ τὰς παρελθούσας ἡμέρας, αἱ ἀρτιφυεῖς ἀντιθέσεις τῶν μόλις μορφουμένων χαρακτήρων των συνετέλουν εἰς τὸ νὰ ἐξωραΐζωσι μᾶλλον τὸ ὡραῖον ἄνθος τῆς φιλίας, ἂν ἄλλοτε τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἑνὸς καθίστα εὐάρεστα ἡ ἐκ τῶν προτερημάτων τοῦ ἑτέρου ἐκφεύγουσα λάμψις, ὅπως ὁ ἴσημος μεταδίδει τὸ ἄρωμά του εἰς τὰ ἐν τῇ αὐτῇ δέσμῃ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ, ἤδη... βάσκανος χεὶρ ἔλυσεν αἴφνης τὴν ἀνθοδέσμην.

Ἐχωρίσθησαν χθὲς χωρὶς οὐδένα ν' ἀνταλλάξωσι ψυχρὸν λόγον, οὐδὲν παράπονον, οὐδεμίαν μομφήν. Ἔσφιγξαν μάλιστα τὰς χεῖρας των ἐπὶ πλειοτέρας στιγμὰς ἢ ἄλλοτε, καὶ οὔτε ὁ εἷς, οὔτε ὁ ἄλλος ἤθελε ν' ἀποσύρῃ τὴν ἰδικήν του. Ἠσθάνοντο ὅτι

ἡ χειραψία ἐκείνη ἦτο ἀσπασμὸς ἐπιθανάτιος εἰς τὴν φιλίαν των καὶ ἐζήτουν νὰ παρατείνωσιν, ἐφ' ὅσον ἠδύναντο, τὸ γλυκὺ τοῦτο ἄλγος.

Καὶ ἐχωρίσθησαν διὰ νὰ μὴ συναντηθῶσι πλέον ποτέ.....

Γ'

Ἐὰν ἀφηγούμην ἱστορίαν ἔρωτος θ' ἀφιέρουν τὸ πλεῖστον τῆς μελάνης μου εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ αἰσθήματος, ὅπερ λάθρα φυὲν κατέστησε δυστυχεῖς τρεῖς ὑπάρξεις. Μόνοι ὅμως οἱ δύο φίλοι ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς καὶ ὡς ἁπλοῦν ἐπεισόδιον τῆς ἱστορίας των θὰ παρεντεθῇ ὁ ἔρως, ὅστις ἐχώρισεν αὐτούς. Ὁ ἔρως τοῦ πτωχοῦ Στεφάνου πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Λεωνίδου.

Εἶνε πλέον ἢ γνωστὸν πῶς συλλαμβάνεται, γεννᾶται καὶ ἀνδροῦται ὁ ἔρως. Ἐβλέποντο συνεχῶς, ἠκολούθησαν τὸν γενικὸν κανόνα καὶ ἠγαπήθησαν. Ἐπὶ πολὺ ὁ Στέφανος ἠγνόει ὅτι ἠγάπα, καὶ θὰ τὸ ἠγνόει ἀκόμη ἂν ἐκείνη δὲν τοῦ ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμούς. Μόλις ἀνέβλεψε καὶ κατελήφθη ὑπὸ ἰλίγγου. Εἶνε ἀληθὲς ἄραγε; ἐσκέφθη. Φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο πλέον ἢ ἀληθές, διότι ἔσπευσε νὰ τὸ εἴπῃ εἰς τὸν φίλον του.

Ἀλλ' ὁ φίλος του εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶχεν ἄλλας ἰδέας. Συνωφρυώθη πρὸς στιγμήν, καὶ ἔπειτα, γνωρίζων τὴν δύναμιν, ἣν ἐξήσκει ἐπὶ τοῦ Στεφάνου, ἐγένετο γαλήνιος. Δὲν ἐζήτησεν ὅμως δικαιολογίας, ὅπως ἀρνηθῇ. Μετεχειρίσθη τὴν παλαιὰν ἐκείνην λακώνικότητα, τὴν τόσῳ γνώριμον εἰς ἀμφοτέρους, καὶ προσέβλεπων αὐτὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τρυφερῶς, τῷ εἶπεν :—Ὄχι!

Καὶ ἀπεχωρίσθησαν.

Ὁ Στέφανος ἐπεχείρησε τότε μικρὸν ταξείδιον. Ὁ Λεωνίδας, ἐλπίζων ὅτι αἴρει πᾶν κώλυμα χωρίζον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ φίλου του, ἔσπευσε καὶ κατώρθωσε νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν ἀδελφήν του μετ' ἀνδρὸς πλουσίου καὶ ἰσχυροῦ. Ἀλλὰ καὶ τρίτος ἀπρόσκλητος παρουσιάσθη, ὁ θάνατος ὀλίγον μετὰ τὸν γάμον ἁρπάζων τὴν νεόνυμφον...

Ποία δύναμις ἀνθρωπίνη, καὶ δέκα ἂν συνεσωμάτου φιλίας, ἠδύνατο νὰ πείσῃ πλέον τὸν Στέφανον, ὅτι ὁ φίλος του, χάριν γαμβροῦ πλουσιωτέρου καὶ ἰσχυροτέρου, δὲν ἐγένετο διττῶς φονεύς του καὶ ἐχθρός του δεκάκις;

Δ'

Ἤδη δὲν εἶνε πλέον φίλοι χωρισθέντες. Φαίνονται ἐχθροὶ ἄσπονδοι, παλαίοντες καὶ μέλλοντες νὰ παλαίσωσι μέχρι θανάτου. Μετέβαλεν ὅμως τοὺς χαρακτῆρας των ἡ συμφορὰ καὶ ἀγνοεῖ ἕκαστος τὰς σκέψεις, δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ τὰ ὅπλα τοῦ ἑτέρου.

Καὶ καταδιώκονται. Ὁ εἷς ἵνα ἐπανεύρῃ τὸν φίλον ἢ μᾶλλον ἵνα καταπραύνῃ τὸν ἐχθρόν του, ὁ ἕτερος ἵνα ἀποφύγῃ καὶ τιμωρήσῃ ἔτι μᾶλλον αὐτόν. Ὁ εἷς προσπαθεῖ νὰ συναγάγῃ τὰ τεμάχια τῆς λαγήνου, ἣν αἱ χεῖρές του κατέθραυσαν καὶ συγκολήσῃ αὐτά, ὁ ἕτερος ὅπως διασκορπίσῃ καὶ ποδοπατήσῃ καὶ τὸ ἐλάχιστον αὐτῶν ἴχνος. Ὁ εἷς ὅπως ἐπανορθώσῃ τὸ κακόν, οὗτινος ἐγένετο πρόξενος· ὁ ἕτερος ὅπως διὰ τῶν πόνων του μεγαλύνῃ αὐτό!

Καὶ διώκει ὁ εἷς μὲ τὰς ἱκεσίας εἰς τὸ στόμα, τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν μετάνοιαν ἐν τῇ καρδίᾳ. Καὶ φεύγει ὁ ἕτερος μὲ τὸ στόμα ἄφωνον, στεγνοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀκένωτον τὴν ἀπελπισίαν.

Ἦσαν ἤδη μόνοι ἐν τῷ κόσμῳ οἱ φοβεροὶ ἀντίπαλοι. Μητέρα δὲν εἶχε πλέον οὐδείς. Ἀδελφὴν δὲν εἶχεν ὁ εἷς, ἐρωμένην ὁ ἄλλος. Τὸν Στέφανον ἐσκέπτετο ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ὁ Λεωνίδας καὶ τὸν Λεωνίδαν ὁ Στέφανος. Οὐδεὶς τρίτος ἤρχετο νὰ τεθῇ μεταξὺ τῶν δύο ἐχθρῶν, οὐδὲν αἴσθημα, οὐδὲν πάθος. Ἀλλὰ μάτην ἐζήτει ὁ εἷς τὴν γαλήνην ἀντὶ πάσης θυσίας. Πᾶσαν θυσίαν ἦτο ἕτοιμος ὁ ἕτερος νὰ ὑποστῇ ὅπως τῷ τὴν ἀρνηθῇ.

Ὁ Λεωνίδας ὅμως ἦτο πλούσιος καὶ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐγίνετο πλουσιώτερος. Ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ὅλα τὰ μέσα, ἅτινα ὁ χρυσὸς διευθύνει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐν μόνον ἴσως δὲν ἠδύνατο νὰ δαμάσῃ ὁ πλοῦτος του, τὴν ἀδάμαστον ἄρνησιν τοῦ Στεφάνου, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐγίνετο πτωχότερος, δυστυχέστερος. Ὅσῳ δ' ἐμάντευεν οὗτος τὴν ἐπιμονὴν τοῦ διώκτου του τόσον ἐνεκαρτέρει, ἐνετρύφα εἰς τὴν δυστυχίαν του, ηὐλόγει τὰς ἀθλιότητάς του.

Μάτην τῷ ἔπεμψε γνωρίμους καὶ σχετικοὺς ἱκετεύων μίαν ἀκρόασιν. Μάτην τῷ προέτεινε μυρίους τρόπους οὐχὶ συμφιλιώσεως—τόσον πολὺ οὐδέποτε ἤλπισεν—ἀλλὰ συγγνώμης. Ὁ Στέφανος ἀνένδοτος ἐσίγα ἢ ἀπεκρίνετο διὰ ν' ἀρνηθῇ.

Τί; αὐτὸς νὰ μαλαχθῇ; Αὐτὸς νὰ ὑποκύψῃ; Αὐτός, εἰς ὃν ἡ μοῖρα διὰ τοῦ στόματος τοῦ φίλου του ἠρνήθη τὴν μοναδικὴν χάριν, ἣν ἐζήτησε, νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα ἤδη, ἵνα δεχθῇ ψυχίαν ἀπέναντι ἁρπαγέντων θησαυρῶν; Αὐτὸς νὰ συνδέσῃ πάλιν φιλίαν προσφέρων, ὄχι ὅπως ἄλλοτε τὸ ἥμισυ τῆς παιδικῆς καρδίας του, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ τῆς πενίας του εἰς ἐκεῖνον, ὅστις θὰ τῷ ἀνταπέδιδε τὸ ἥμισυ τοῦ πλούτου του; Εἰς τοιοῦτον συνεταιρισμὸν ἦτο δυνατὸν νὰ προσέλθῃ ἡ παροξυνθεῖσα ἐκ τῆς δυστυχίας ὑπερηφάνεια αὐτοῦ;

Ἄλλοτε ὁ Λεωνίδας κατέφευγεν εἰς δόλους. Ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ βίου του ἦτο πλέον αὐτὸς καὶ τῷ ὑπηγόρευε παντοειδῆ τεχνάσματα πρὸς κατανίκησιν τοῦ Στεφάνου.

Ὅτε ἡμέραν τινὰ εὑρέθη ἄνευ θέσεως, ὁ ἀκοίμητος ἐχθρὸς τὸ ἔμαθε. Τὴν ἐπαύριον δέκα τοιαῦται ὑπὸ ἀρίστους τῷ προσέφερθησαν ὅρους. Ἀλλ' ὁ Στέφανος ἐμάντευσε τὴν διδουσαν χεῖρα καὶ μὴ ἀποδεχθεὶς οὐδεμίαν, ἀπέτρεψε τὸ ἐχθρικὸν κτύπημα. Ἐδέχθη ὅμως ἄλλην, μικρὰν θέσιν καὶ εὐτελῆ, ἥτις ἀδύνατον νὰ προήρχετο ἐξ ἐκείνου. Ὁ Λεωνίδας τότε εὗρε τὸ μέσον νὰ τῷ δοθῇ, λόγῳ προβιβασμοῦ δῆθεν καὶ ἐπιβλέψεως, διπλάσιος μισθός. Αὐτὸς θὰ κατέβαλλε τὴν διαφοράν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐννόησε τὸ τέχνασμα ὁ πτωχὸς καὶ ἐσώθη ἐκ τῆς συνδρομῆς τοῦ ἐχθροῦ του.

Οὐδέποτε μήτηρ φιλόστοργος παρηκολούθησε μετὰ τόσης προσοχῆς ἕκαστον βῆμα τοῦ τέκνου της, μεθ' ὅσης ὁ Λεωνίδας παρηκολούθει τὰ τοῦ Στεφάνου. Ἐφ' ὅσον τῷ ἦτο δυνατὸν ἀφῄρει καὶ τὸ ἐλάχιστον πρόσκομμα ἐκ τῆς ὁδοῦ του. Ἐσκέπτετο περὶ πάσης ἀνάγκης του, ἠγωνία διὰ τὴν ἀσθενικὴν φυσιογνωμίαν του, τὸν συνώδευε νοερῶς ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ζωῆς καὶ ἔφρισσε μὴ ὁ ὕπνος του ταράσσηται ὑπὸ κακῶν ὀνείρων..... Καὶ οὐδέποτε μοῖρα μεγαλόδωρος ἐφαντάσθη πλείονα ἀγαθὰ ὑπὲρ εὐνοουμένου της ἀφ' ὅσα ηὔχετο νὰ τῷ προσφέρῃ ὁ Λεωνίδας.

Ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε καταδιωκόμενος ἐπροφυλάχθη κάλλιον τοῦ Στεφάνου. Ἐμάντευε τὸν κίνδυνον ὅταν δὲν τὸν ἔβλεπε. Καὶ ὅταν δὲν τὸν ἐμάντευε, τὸν ἔτρεμε καὶ τὸν ἐφοβεῖτο.

.....

Οὕτω διέρρευσαν ἔτη ὁλόκληρα ἀπεριγράπτου ἀγωνίας, πρωτοφανοῦς πάλης μεταξὺ δύο ἀνθρώπων, οὓς ὁ κόσμος ἐθεώρει δυστυχεῖς διότι τοὺς προέδιδεν ἡ ὄψις των, ἀλλ' ὧν ἠγνόει ποία ἦτο ἡ δυστυχία.

Ὁ κόσμος μάλιστα, δικαίως ἢ ἀδίκως, κατέκρινεν ἀμφοτέρους, εἰς μὲν τὸν ἕνα, τὸν τόσῳ πλούσιον, μὴ εὑρίσκων ἄλλον λόγον μελαγχολίας ἢ τὴν ἰδιοτροπίαν, εἰς δὲ τὸν ἄλλον, τὸν τόσῳ τυχηρὸν—πόσαι τύχαι πράγματι δὲν τῷ εἶχον ἐναλλὰξ παρουσιασθῆ—πάλιν τὴν ἰδιοτροπίαν εὑρίσκων ὡς τὸν μόνον λόγον τῆς δυστυχίας του.

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ συμφοραί, ἃς ὁ κόσμος ὄχι μόνον νὰ μαντεύσῃ δὲν δύναται, ἀλλὰ οὐδὲ νὰ ἐννοήσῃ ἐρμηνευομένας.

Τοιαύτην συμφορὰν εἶχεν ἐπικλώσῃ τὸ πεπρωμένον εἰς τοὺς δύο ζηλευτοὺς ἐκείνους φίλους, οὓς εἶχε χωρίσῃ ἐπὶ τόσα ἔτη, ἵνα τοὺς ἑνώσῃ ἐπὶ μίαν ἔτι στιγμήν...

Ε'

Τοῦ Στεφάνου ἡ ὑγεία ἀπὸ πολλοῦ εἶχεν ὑποσκαφθῆ. Ἦλθεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν τῷ ἦτο ἀδύνατον πλέον νὰ ἐργασθῇ καὶ ἡ εἴσοδος τοῦ νοσοκομείου τὸν εἶδεν ἡμέραν τινὰ συρόμενον μετὰ κόπου μέχρις αὐτῆς. Ἡ δεξίωσις δὲν ὑπῆρξε θερμή, ὅπως συνήθως, καὶ οὐδεμίαν αὕτη προὐξένησεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν πάσχοντα. Τὴν ἐπαύριον ὅμως πάντες, ἰατροὶ καὶ νοσοκόμοι, τὸν ἐνέπλησαν περιποιήσεων. Χρυσῆ χεὶρ τοῖς εἶχεν ὑποδείξῃ τὸ καθῆκον.... ἀλλ' ἐμάντευσε τὴν χεῖρα ταύτην ὁ πάσχων καὶ ἐλύθησαν τὰ γόνατά του, κατέπεσαν αἱ δυνάμεις του· εἶδεν ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀποφύγῃ αὐτήν....

Ἀλλὰ δὲν ἐνικήθη.

Ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ καὶ φάρμακα καὶ τονωτικὰ καὶ περιθάλψεις μετ' ἰδιαιτέρας παρεχόμενα αὐτῷ φροντίδος. Ἀλλ' ἕκαστον τούτων τὸ ἐλάμβανε μετὰ χαρᾶς, διότι ἀντὶ ὑγείας, περιεῖχε δι' αὐτὸν τὸν θάνατον, ἀφοῦ προήρχετο ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἐχθροῦ του.

Καὶ ἀπέθανεν ἥσυχος, γαλήνιος, διότι ἠγνόει, ὅτι ἐκεῖνος, ὅστις κατεφίλει μετὰ δακρύων τὰς ψυχορανθείσας ἤδη χεῖράς του, ἐκεῖνος, ὅστις τῷ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, ἦτο ὁ Λεωνίδας, ὁ ἐχθρός του.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚαὶ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Β'.

ΑΠΟ ΒΟΣΤΩΝΗΣ ΕΙΣ ΚΑΝΤΑΒΡΙΓΙΑΝ

Ἐξέδραμον μέχρι Κανταβριγίας. Εἶνε μικρὸν χωρίον ἐκ τεσσάρων περίπου χιλιάδων κατοίκων, καὶ συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Βοστώνης διὰ τροχιοδρόμου. Κεῖται ἐπὶ ἐπιφανείας ἐκτὸς τοῦ πρὸ τοῦ Βῶνκερ-Χίλλ μέρους, ἔνθα ὁ Πώτναμ ἐπρότεινε τὸ τολμηρὸν σχέδιον ὅπως ἀποκαταστήσῃ αὐτὸ ἔνδοξον μνημεῖον τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνδρίας καὶ ὑπέδειξε τὴν ὁδὸν τῷ Οὐώρεν, προσφέρων ἑαυτὸν ὡς τὸ πρῶτον εὐγενὲς ὁλοκαύτωμα τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀμερικανικῶν ἀποικιῶν.

Τὸ Βῶνκερ-Χίλλ ἔκτοτε ἀποκατέστη ἔνδοξον καὶ θεωρεῖται ὡς τόπος ἱερός, ὅνπερ ἐρχόμενος ὁ κάτοικος τῆς Καλλιφορνίας, τῆς Οὐασιγκτῶνος, τῆς Μινουσέτης καὶ ἄλλων ἀπομεμακρυσμένων κρατῶν τῆς μεγάλης ταύτης δημοκρατίας ἀσπάζεται μετὰ κατανύξεως ὡς τὸ μέρος ἔνθα ἡ ἀνεξαρτησία του εἶδε πρῶτον τὸ φῶς!

Οἱ κάτοικοι τῆς Κανταβριγίας χαίρουσι φήμην, ἣν συμμερίζονται χάριν τῆς γειτνιάσεως καὶ οἱ τῆς Βοστώνης, ἥτις καλεῖται Ἀθῆναι τῆς Ἀμερικῆς· πᾶν δὲ τὸ ἐκ Κανταβριγίας καλὸν ἀποδίδεται αὐτῇ. Ἐὰν π. χ. ἀνακάλυψις ἐπιστημονικὴ γίνῃ ἐν Κανταβριγίᾳ, ἡ Βοστώνη ὑπακλέπτει τὴν τιμὴν αὐτῆς· ἐὰν ἐρωτήσῃ τις περὶ τῆς διαμονῆς ἐπισήμου τινὸς διαμένοντος ἐν Κανταβριγίᾳ, σοὶ ἀποκρίνονται ὅτι κατοικεῖ ἐν Βοστώνῃ.

Ἀληθὲς ὅτι τὸ ἀρχαῖον πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας ἑνοῦται διὰ τροχιοδρόμου μετὰ τοῦ ἐν Βοστώνῃ ξενοδοχείου *Ρεβῆρ*, ἀλλὰ τὰ πλήθη τῶν διερχομένων τὴν ὁδὸν αὐτὴν ἐμφοροῦνται ὑπὸ λίαν διαφορετικῶν προθέσεων· οἱ μὲν πρὸς τὴν Κανταβριγίαν ἀπερχόμενοι προτίθενται τὴν ἐκπαίδευσιν εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις, οἱ δὲ πρὸς τὴν Βοστώνην θεατρικὰς διασκεδάσεις ἢ ἐργασίαν. Ἡ Κανταβριγία ἑπομένως εἶνε ἀληθῶς αἱ Ἀθῆναι τῆς Ἀμερικῆς

Ἐπὶ γραφικώτατης τοποθεσίας ἀνεγείρεται τὸ ἀρχαῖον τῆς Κανταβριγίας πανεπιστήμιον, μεγαλοπρεπὲς μέγαρον λιθόκτιστον· ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ὑπάρχει δεύτερον κτίριον, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ φοιτηταί, πρὸς οὓς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διαμένωσιν εἰς τὰ πρὸς τὰς γωνίας δωμάτια, ἅτινα κατέχονται μόνον ὑπὸ τῶν ὑφηγητῶν.

Συνεστήθη πρὸ διακοσίων ἐτῶν, καὶ κατὰ πρῶτον ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν αὐτοῦ ὡς προωρισμένον νὰ μορφώσῃ τὴν νεολαίαν διὰ τὸ θεολογικὸν στάδιον· κοινῶς δὲ ὠνομάζετο «Σχολεῖον τῶν Προφητῶν» κατὰ μέγα μέρος ὅμως ἀπέβαλε τὸν ἀρχαῖον αὐτοῦ προορισμόν. Ἡ ἀξία τοιούτου καθιδρύματος ὅπως δήποτε εἶνε ὁμολογουμένη καὶ νομίζω, ὅτι τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο, ὅπερ ἐτησίως προσλαμβάνει ἐπέκεινα τῶν 500 ἀμορφώτων καὶ ἡμιμαθῶν νέων, ἀποστέλλον αὐτοὺς μετ' οὐ πολὺ πεπαιδευμένα καὶ ὡρέλιμα τῆς κοινωνίας μέλη πανταχοῦ τοῦ κράτους, ἀξιοῦται τῆς προσοχῆς ἐκείνων, οἵτινες ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς ἀναμορφώσεως τῆς Ἀμερικανικῆς κοινωνίας.

Εἶνε ἀναμφιβόλως ἀληθές, ὅτι, καίτοι τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο κεκτημένον πόρους ἀνωτέρους παντὸς ἄλλου ἐν Ἀμερικῇ, καθυστερεῖ πολλῶν Εὐρωπαϊκῶν πανεπιστημίων κατὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ εἰσοδήματα. Ὁ χρόνος ὅμως καὶ ἡ μεγαλοδωρία τῶν τέκνων τῆς μεγάλης ταύτης δημοκρατίας βεβαίως θέλει ἡμέραν τινὰ ἀνυψώσῃ αὐτὸ μέχρις ἐκείνων. Ἐν τούτοις ὁ ὀργανισμὸς αὐτοῦ εἶνε καταλληλότερος τῇ φύσει τοῦ Ἀμερικανοῦ παντὸς ἄλλου πανεπιστημίου καὶ ξένου ἐκπαιδευτηρίου· τὸ δὲ σύστημα τῆς πειθαρχίας συμβαδίζει καὶ συμμορφοῦται ἀδιακόπως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς. Εὐχαρίστως δὲ παρατηρῶ, ὅτι ἐν τῇ μεταβολῇ ταύτῃ ὑπάρχει συντηρητικὸν πνεῦμα, καὶ ἐν τοῖς νεωτερισμοῖς βαίνουσι μεμετρημένως, καθόσον μάλιστα τὸ ἐναντίον θὰ ἦτο παραδόξως ἀτυχές.

Προορισθὲν καὶ σκοποῦν νὰ μεταδίδῃ εἰς τὴν νέαν γενεὰν τὴν σοφίαν καὶ πέραν τῶν προκατόχων της, ἤθελεν εἶνε ἀτυχία μεγάλη, ἐὰν ποτε ὑπέκυπτεν εἰς πᾶσαν ἐφήμερον πνοὴν τῆς συγχρόνου φαντασιοπληξίας. Εἰς κοινωνίαν, ὡς ἡ Ἀμερικανική, ἥτις εὐκόλως ἐξιππάζεται εἰς τὴν λάμψιν οἱουδήποτε νέου πράγματος, ἀνάγκη οὐ μόνον τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἄλλα νὰ ἐκθέτωσιν ἐνώπιον αὐτῆς τὴν ἀξίαν καὶ τὰς ὠφελείας παντὸς δεδοκιμασμένου διὰ τῆς πολυχρονίου πείρας· τοῦτο δὲ θεωρῶ ὡς τὸ κύριον μέλημα τῶν Ἀμερικανικῶν πανεπιστημίων. Ὀφείλουσι νὰ ἐναποθηκεύωσιν εἰς τὰ ταμεῖα τῆς σοφίας τοῦ *Παρελθόντος* πᾶν τὸ ἐκ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, ἀφοῦ προηγουμένως αὐστηρῶς καὶ ἀκριβῶς ὑποβληθῇ εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐξέτασιν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλοσοφίας· ἀδιστάκτως δὲ πρέπει νὰ ἀπορρίπτωσι τὴν ἤραν, ἥτις ἐνυπάρχει ἐν ταῖς θεωρίαις τῆς ἐποχῆς.

Ἡ ἐπιστημονικὴ σχολὴ *Λώρενς*, ἡ μετὰ τοῦ πανεπιστημίου συνδεομένη, παρέχει ἐνεργητικώτατα ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις σκοποῦσα νὰ ἀποκαλύψῃ τὰ ὑλικὰ πλούτη καὶ νὰ βελτιώσῃ τὸν μηχανικὸν κλάδον τῆς χώρας ταύτης. Ὁ Ἀγαζῆζ καὶ ἄλλοι ἐξοχοι ἄνδρες προίστανται τούτου διὰ μεθόδου, ἐξισούσης τὸν ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα τῆς Ἀμερικῆς μὲ τὸν τοῦ παλαιοῦ κόσμου.

Ἐν τοῖς πλείστοις τῶν Ἀμερικανικῶν πανεπιστημίων αἱ Γυμνασιακαὶ τάξεις συνεχίζονται μετ' αὐτῶν οὕτως, ὥστε ὁ φοιτητὴς πρόκειται νὰ ἐνδιατρίψῃ ἐπὶ τρία μόνον ἔτη ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, ἀκροώμενος σειρὰν φιλολογίας ἢ θεολογίας ἢ ὁποιασδήποτε ἐπιστήμης. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ διδάσκειν δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ ἐν Ἀμερικῇ φοιτητὴς ἀνασκάπτει ὁ ἴδιος διὰ τῆς διανοίας, καὶ ἤθελεν ἴσως φανῇ αὐτῷ ματαιοπονία ἡ πλατυτέρα τοῦ εἰθισμένου ἀνάπτυξις ἐκ μέρους τοῦ καθηγητοῦ· νομίζουσι δέ, ὅτι τοιουτοτρόπως ἀποκτῶσιν ἐδραιοτέρας καὶ βαθυτέρας γνώσεις περὶ τῶν διδασκομένων ἢ οἱ προστρέχοντες εἰς βοηθήματα μεταφράσεων κ.τ.λ.

Ὁ τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς ἐκπαιδεύσεως χρόνος εἶνε ἐν γένει τόσον βραχύς, ὥστε δὲν δίδει αὐτοῖς τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἐκμάθησιν ὁποιασδήποτε ξένης γλώσσης.

Οἱ Ἀμερικανοὶ φοιτηταὶ αἰσθάνονται ἐν γένει ὀλιγωτέραν κλίσιν πρὸς τὰς ἐπιστήμας· ἀρέσκονται δὲ μᾶλλον εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ θεολογικὰ ζητήματα, ἀποβλέποντες πρὸς τὸ πρακτικὸν στάδιον τοῦ βίου ὅσον τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερον· ἐκπαιδευόμενοι δέ, ἀπέρχονται μετὰ ταῦτα εἰς τὰς ἐργατικὰς τάξεις τῆς κοινωνίας οὐδόλως προτιθέμενοι τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰ γράμματα ὡς βιοποριστικὸν μέσον.

Ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ διδόμενοι ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἐπιστήμας ἢ καλλιεργοῦντες τὰς γνώσεις, ὧν ἐποιήσαντο ἀρχήν, μέχρι σχετικοῦ τινος σημείου ἐντελείας· σχεδὸν εἰπεῖν καυχῶνται ὅτι, ὅτε εἰσέρχονται ἐν τῷ βίῳ, πάντα ταῦτα διασκεδάζονται ὡς ἡ ὁμίχλη πρὸ τοῦ θεοῦ τῆς ἡμέρας.

Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας ἐκτὸς τῶν προκαταρκτικῶν κλάσεων τῆς ἐκπαιδεύσεως ἃς ἀνέφερα, καὶ μεθ' ὧν συσχετίζεται ἡ τῆς φιλολογίας σχολὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα College, διαιρεῖται εἰς τρεῖς σχολάς, Θεολογίας, Νομικῆς καὶ Ἰατρικῆς.

Ἐκαστη σχολὴ διευθύνεται ὑπὸ ἐφορίας, συνισταμένης ἐκ τινων τῶν καθηγητῶν αὐτῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Πρυτάνεως· ἡ δὲ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος διευθύνουσα ἐμμέσως τὰ τοῦ πανεπιστημίου σύγκειται ἐκ τοῦ ταμίου καὶ πέντε καθηγητῶν. Τὸ σῶμα τοῦτο εὐθύνεται ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῶν ἐπιθεωρητῶν, συγκειμένου ἐκ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Βοστώνης, τοῦ ὑποδιοικητοῦ, τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς, καὶ ἐνώπιον ἑτέρας ἐπιτροπῆς ἐκ τριάκοντα μελῶν ἐκλεγομένης, ὧν τὰ 15 δέον νὰ ὦσιν ἱερεῖς συνοδικοί οἱ δὲ λοιποὶ λαϊκοί. Τὸ συμβούλιον τοῦτο κέκτηται ψῆφον ἀκυρωτικὴν ἐπὶ ὅλων τῶν διορισμῶν καὶ μέτρων τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου.

Αὕτη διορίζει τὰ μέλη της, καθυποβάλλουσα αὐτὰ εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἄνω ρηθέντος συμβουλίου.

Ἱδρυτὴς τοῦ πρώτου τούτου ἐν Ἀμερικῇ συστηθέντος πανεπιστημίου ὑπῆρξεν ὁ πολίτης Χάβαρδ, ἑπομένως καλεῖται ὁτὲ μὲν Πανεπιστήμιον τοῦ Χάβαρδ, ὁτὲ δὲ Πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας.

Ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ κτιρίου τούτου ὑπάρχει πληθὺς γηραιῶν δένδρων, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ὁποίων οἱ φοιτηταὶ εὑρίσκουσιν εὐάερον ἀναπαυτήριον ἢ σπουδαστήριον κατὰ τὸ ἔαρ. Ἐν τῷ μνημονευθέντι ἄλσει ἐσχάτως ἀνηγέρθη λαμπρὰ ἐκκλησία καὶ χημικὸν ἐργαστήριον διὰ συνεισφορᾶς εὐπόρων τινῶν ἀνδρῶν, ὑπάρχει δὲ καὶ ἠμιτελὲς Μουσεῖον ἔνθα περιειργάσθην συλλογὴν τῶν περιεργοτέρων μεταλλικῶν εἰδῶν καὶ ἰχθύων· ἡ ἀνέγερσις τοῦ Μουσείου καὶ ἡ πλουσία συλλογὴ αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς τὰς ἀκαμάτους προσπαθείας τοῦ σοφοῦ Ἀγαζῆζ. Ὑπάρχει πρὸς

τούτοις καὶ λαμπρὰ βιβλιοθήκη ἐξ 70—80 χιλιάδων τόμων.

Ἐκτὸς τῶν ἐθνικῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ὑπάρχουσι καὶ τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας· οὐδὲν δὲ πεζὸν ἢ ἔμμετρον ἔργον τῆς νεωτέρας φιλολογίας ἡμῶν ἐλλείπει ἐξ αὐτῆς, ἀπὸ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κοραῆ καὶ Τρικούπη, τῶν ποιήσεων τῶν Σούτσων καὶ Σολωμοῦ μέχρι τῶν ἔργων τῶν νεωτάτων ἡμῶν λογίων. Καὶ οἱ μὲν καθηγηταὶ δύνανται νὰ λαμβάνωσιν ὁποιονδήποτε ἐξ αὐτῆς βιβλίον, ἀλλ' οἱ φοιτηταὶ ὀφείλουσι νὰ μελετῶσι μόνον ἐν αὐτῇ.

Πρὸς δὲ τούτοις ὑπάρχει λαμπρὸν ἀστεροσκοπεῖον, Βοτανικὸς κῆπος, Γυμναστήριον κ.τ.λ.

Τοιουτοτρόπως ἡ Κανταβριγία μετέχει ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς Ἀρκαδικῆς ἐρημίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἀττικῆς πολυμαθείας.

Ἡ Κανταβριγία ὁμολογουμένως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πυρὴν τῆς φιλολογίας καὶ τῶν ἐπιστημῶν· μεταξὺ δὲ τῶν σοφῶν καθηγητῶν εἶνε καὶ ὁ Ἀγαζῆζ, ὁ περιφημότερος φυσιοδίφης, Σουηδὸς τὸ γένος καὶ φιλέλλην, ὅστις πολλὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μοι ἐξεφράσθη.

Τὴν ἕδραν τῆς Ἰταλικῆς καὶ Γερμανικῆς φιλολογίας κατεῖχεν ἐπὶ 20 ἔτη ὁ ποιητὴς Λόγκφελλω ἀποσυρθεὶς κατὰ τὸ 1853· τοῦτον διεδέχθη ὁ ἄριστος φιλολόγος Λῶελ. Ὁ Φέλτων, ὅστις πολλὰ ἐμόχθησεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εἶνε ὁ καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς, ὑφηγητὴς δὲ ὁ ὁμογενὴς Α. Σοφοκλῆς. Ἐνταῦθα διδάσκει καὶ ὁ ποιητὴς Χῶλμς, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φιλοπαίγμων, ἀποκαθίσταται δημοτικὸς τῇ νεαρᾷ γενεᾷ, αὕτη ὅμως ἐφ' ὅσον ἀνδρίζεται, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ ἀπαιτήσῃ ἔργα σοβαρώτερα ἐκ τῆς μούσης τοῦ καλοῦ τούτου ποιητοῦ της. Ἴσως πολὺ δὲν ἀπέχει ἡ ὥρα καθ' ἣν ἡ Ἀμερικὴ θὰ καυχηθῇ διὰ ποιητὰς ἀνταξίους τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ σὶρ Οὐῶλτερ Σκώτ.

Πρύτανις τοῦ πανεπιστημίου εἶνε ὁ γηραιὸς Οὐῶλκερ ἀνὴρ σοφὸς καὶ τὰ μάλα φιλέλλην· ἀλλὰ τίς ἄρά γε τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀναγνωσκόντων τὰ συγγράμματα τῶν προγόνων ἡμῶν δὲν εἶνε τοιοῦτος;

Γ'.

ΑΠΟ ΚΑΝΤΑΒΡΙΓΙΑΣ ΕΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑΝ

Μετὰ δίωρον διὰ τῆς ἁτμαμάξης ὁδοιπορίαν ἐφθάσαμεν εἰς Πρόνοιαν. Διέθημεν διάφορα χωρία, ὧν τὰ ὀνόματα δὲν ἐνθυμοῦμαι· ὁ ὁδηγὸς ἀνέκραζεν αὐτὰ τόσον ἀδιακρίτως καὶ τόσον ταχέως ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐννοήσω αὐτά. Ἐντὸς τῶν ἁτμαμαξῶν ἦσαν πολλοὶ ἐπιβάται· καὶ ἄλλοι μὲν ἀνεγίνωσκον ἐφημερίδας ἢ μυθιστορήματα, ἄλλοι δὲ ἐκοιμῶντο ἢ συνδιελέγοντο, καὶ ἄλλοι ἐνησχολοῦντο δὲν ἠξεύρω πῶς διότι ἦσαν κυρίαι.....

Ἡ Πρόνοια εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς Ροδελάνδης καὶ ἡ ἀρχαιοτέρα πόλις τοῦ κράτους ἀποικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ρόγκερ Οὔλλιαμς καὶ τῶν περὶ αὐτὸν κατὰ τὸ 1636. Ἡ πόλις αὕτη ὑπέφερε πολλὰ ἐκ τῶν μετὰ τῶν Ἰνδῶν πολέμων κατὰ τὸ 1674, ὁπόταν μέγας ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐζήτησεν ἄσυλον ἀλλαχοῦ τῆς Ροδελάνδης.

Κατὰ τὸν τελευταῖον ὅμως μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς πόλεμον συνέβη τἀνάπαλιν. Πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς Ροδελάνδης ἐζήτησαν ἄσυλον ἐν Προνοίᾳ.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου ἀνηγέρθησαν περιξ καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως φρούρια, ἅτινα σήμερον εἶνε ἄχρηστα καὶ ἐγκαταλελειμμένα. Ἐπεσκέφθην τὸ μέρος, ὅπου ἀπεβιβάσθη τὸ πρῶτον ὁ οἰκιστὴς Ρόγκερ μετ' αἰσθημάτων σεβασμοῦ, ἀκολούθως τὸ Πανεπιστήμιον Μπράουν, κτίριον κομψὸν κείμενον ἐπὶ λόφου πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως, ἐκτισμένον ἐκ πλίνθων καὶ διαιρούμενον εἰς τέσσαρα πατώματα, ἐμπεριέχοντα πληθὺν δωματίων διὰ τοὺς φοιτητὰς καὶ αἰθουσῶν διὰ τὰς διαφόρους παραδόσεις.

Ἔχει βιβλιοθήκην μεγάλην καὶ πολλὰ ἐργαλεῖα τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ Πρύτανις Μπάρας Σῆερς μὲ ὑπεδέχθη εὐμενῶς. Εἶνε δὲ εἷς τῶν εὐπαιδεύτων ἀνδρῶν τῆς Ἀμερικῆς, πολὺ μοχθήσας καὶ πολλὰ κατορθώσας ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἀμερικανικῆς νεολαίας.

Παρευρέθην εἰς τὴν ἐννάτην ἐπέτειον συνεδρίαν τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συλλόγου, ὅστις προτίθεται νὰ συνδέσῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τοὺς διαφόρους ἐπιστήμονας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, νὰ δώσῃ γενικωτέραν καὶ ἰσχυροτέραν ὤθησιν εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας καὶ συστηματικωτέραν διεύθυνσιν εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις, διευκολύνων τὰς ἐργασίας ταύτας καὶ γενικεύων τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν.

Ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ παρὸν ἀριθμεῖ ἐπέκεινα τῶν χιλίων μελῶν ἀνηκόντων οὐ μόνον εἰς τὴν τάξιν τῶν καταγινομένων εἰς ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τῶν ἁπλῶς φίλων καὶ ὑποστηρικτῶν τῆς ἐπιστήμης, οἵτινες ἐκτιμῶσι τὴν ἐκ ταύτης ὠφέλειαν καὶ προσφέρουσι τὴν ὑλικὴν αὐτῶν συνδρομήν.

Αἱ συζητήσεις αἵτινες ἐγένοντο ὑπῆρξαν πολλαὶ καὶ ποικίλαι· θέλω δὲ ἀναφέρει ὀλίγας ἐν συντόμῳ καὶ ὡς ἡ μνήμη μου ἐπιτρέπει.

Ὁ καθηγητὴς Λούμης ἀνέγνωσε πραγματείαν *Περὶ θερμοκρασίας τῶν Πλανητῶν*, ἥτις προὐκάλεσε παταγώδη συζήτησιν.

Διὰ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν ὁ καθηγητὴς ἀπεδείκνυεν, ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ *Διὸς* καὶ ἄλλων πλανητῶν ἦτο 60 βαθμοὺς κάτω τοῦ μηδενικοῦ, ἡ δὲ τῆς Σελήνης 40 βαθμούς· ὅθεν συνεπέρανεν ὅτι οἱ πλανῆται δὲν δύνανται νὰ ὦσι κατῳκημένοι, ὅτι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἐπ' αὐτῶν ζωϊκὴ ἢ φυτικὴ ζωή. Ὡς πρὸς τοὺς πλανήτας τοὺς πλησιάζοντας πρὸς τὸν ἥλιον μᾶλλον ἢ τὴν γῆν, διϊσχυρίζετο, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ζωϊκὸν βασίλειον διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν θερμοκρασίαν ἐκτὸς περὶξ τῶν πόλων τῆς Ἀφροδίτης, ὧν ἡ θερμοκρασία εἶνε 59 βαθμῶν.

Ὑπεστήριζε πρὸς τούτοις ὅτι ἂν ἡ Γῆ ἔχῃ ἐσωτερικήν τινα θερμοκρασίαν, οὐδόλως ἐπιδρᾷ αὕτη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας της, ἀλλ' ὅτι ὁ Ἥλιος εἶνε ὁ μόνος τῆς θερμοκρασίας αὐτῆς αἴτιος.

Ὁ καθηγητὴς Ρόγκερς ὑπεστήριζε τὴν θεωρίαν τῆς κεντρικῆς θερμοκρασίας καὶ ἀπέδειξεν ὅτι, ἐκτὸς τῆς Γῆς, καὶ ἄλλοι πλανῆται κατοικοῦνται ὑπὸ λογικῶν ὄντων.

Ὁ καθηγητὴς Ἀγαζῆζ εἶπεν, ὅτι εὑρέθησαν φυτικαὶ οὐσίαι ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων, καὶ ὅτι αὐτὸς ἔδρεψε λειχῆνας εἰς ὕψος 11.000 ποδῶν.

Ὁ καθηγητὴς Ἐρρῖκος ὑπεστήριζεν, ὅτι τὰ πάντα μεταβάλλονται καὶ ὅτι ἑπομένως καὶ οἱ παλαιοὶ πλανῆται διῆλθον τὴν ὥραν τῆς ζωῆς αὐτῶν, καὶ ὅτι ὁ Ἥλιος ἄρχεται ἤδη νὰ χάνῃ τὴν θερμότητα αὐτοῦ. Ἐνὶ λόγῳ εἶπεν, ὅτι ἡ Γῆ οὖσα ποτὲ πύρινος μάζα κατέστη βραδύτερον ψυχρὰ καὶ ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου ἀποκρυσταλλωθήσεται, τοῦτο δὲ θέλει συμβῇ καὶ εἰς τὸν Ἥλιον.

Ἐκτὸς τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων ἄλλων δημοσίων καθιδρυμάτων τῆς Προνοίας, ἅτινα ἐπεσκέφθην καὶ περὶ ὧν δὲν ἔχω τι ἀξιοπαρατήρητον, τίθενται κατ' αὐτὰς αἱ βάσεις φρενοκομείου πολυδαπάνου, ὑπὲρ οὗ ζάπλουτός τις Ἀμερικανός, προσέφερε 250 χιλ. φράγκων. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διηγοῦνται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον.

Ὁ νῦν βαθύπλουτος Βῶτλερδεν ἦτο πρό τινων ἐτῶν ἀσήμαντος παντοπώλης ἐν γωνίᾳ τινὶ τῶν μᾶλλον ἀποκέντρων ὁδῶν τῆς Προνοίας.

Ἐσπέραν τινά, καθ' ἣν ὥραν τὰ ἐργαστήρια τῆς πόλεως ἦταν ἅπαντα κλειστά, νεᾶνις λαβοῦσα ἀνάγκην καρυλίου κλωστῆς καὶ μάτην κρούσασα τὴν θύραν ἄλλων παντοπωλῶν, κατέφυγε καὶ πρὸς τὸν Βῶτλερ, ὅστις καίπερ εὑρισκόμενος ἐν τῇ κλίνῃ του, ἀνηγέρθη πάραυτα καὶ κατελθὼν μετὰ προθυμίας εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐφωδίασε τὴν νεᾶνιδα διὰ τῆς ἀναγκαίας αὐτῇ κλωστῆς εὐχαρίστως, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ μεγάλου τινὸς κέρδους.

Τὸ συμβὰν τοῦτο ἐγένετο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα γνωστὸν εἰς πολλοὺς καὶ ἡ περὶ τὸ ἔργον του προθυμία αὕτη τοῦ Βῶτλερ τοσοῦτον ἐξετιμήθη, ὥστε ἄκρας ἀπήλαυσε δημοτικότητος παρὰ τοῖς συμπολίταις του, οἵτινες ἀθρόοι συνέρρεον ἔκτοτε εἰς τὸ μικρὸν ἐργαστήριόν του· οὕτω ὁ πτωχὸς παντοπώλης τῆς Προνοίας ἀφῆκε θνήσκων περιουσίαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου δολλαρίων, ἤτοι πέντε ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἐν Προνοίᾳ καθὼς καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἀμερικῇ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἀποκτήσαντες πλοῦτον διὰ τοῦ ἱδρῶτος τῆς ἐργασίας καὶ οὐχὶ ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκ κληρονομίας, ἐπόμενως ποιοῦνται καὶ πολὺ καλλιτέραν χρῆσιν τοῦ πλούτου τούτου τῆς φιλοπονίας των.

Ἐπεσκέφθην τὸν σοφὸν Οὐέλανδ, ὅστις μὲ ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα.

Εἶνε ἀνὴρ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εὐρωστος, ἀφελὴς δὲ καὶ ἁπλούστατος τὴν σύμπεριφοράν.

Οὐδεὶς Ἀμερικανὸς ἢ ἀλλοδαπὸς περιηγητής, θέσας τὸν πόδα ἐπὶ τῶν μερῶν τούτων, παρημέλησε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, καὶ προσφέρῃ αὐτῷ τὸ σέβας, ὅπερ ἐπισύρει ἡ εὐφυΐα καὶ τὸ γῆρας του.

Ὁ Οὐέλανδ θεωρεῖται ὡς ὁ δοκιμώτερος συγγραφεὺς τῶν συγγραφάντων περὶ «Πολιτικῆς Οἰκονομίας», ἡ δὲ *Ἠθικὴ αὐτοῦ Φι-*

λοσοφία—ἧς μετάφρασις κατ' ἐπιτομὴν ἐγένετο καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ,—εἶνε λίαν ὠφέλιμος τῇ Ἀμερικανικῇ νεολαίᾳ. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Φραγκλίνου, εἶνε σχεδὸν ὁ μόνος, ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πνευματικὸς πατριάρχης, ὁ δὲ νοῦς αὐτοῦ ἔθετο τὰς βάσεις ἔθνους ἐκ τόσων οἰκονομολόγων καὶ ἠθικολόγων.

Ἔσχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γευματίσω μετὰ τοῦ ἀνδρός. Τὸ γεῦμά του ἦτο λιτότατον,—ἐκ φασολίων καὶ κρέατος,—ἀλλ' ἡ ζωηρὰ ὁμιλία τοῦ συγγραφέως τῆς *Ἠθικῆς Φιλοσοφίας* εἶχε πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ διδακτικόν. Ἡ πρώτη ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐρώτησις αὐτοῦ ἦτο ἂν ἀνέγνωσα τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀμποῦ καὶ Τεῦλωρ, προσθέτων ὅτι ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι δυστυχῶς καὶ τινες ἀλήθειαι.

Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἔθιξεν, ὡς εἰκός, τὴν ἐθνικήν μου φιλοτιμίαν. Ἴσως οὐδὲν πικρότερον τοῦ νὰ ἀκούῃ τις εἰς ἀπομεμακρυσμένην χώραν δυσφημουμένην ἀδίκως τὴν πατρίδα του!

— Τὰ συγγράμματα ταῦτα, εἶπον, ἀνέγνωσα, ἀλλ' ἀμφότεροι οἱ συγγραφεῖς οὗτοι διασύρουσι τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, ἐπιλήσμονες τῶν προηγουμένων πολυχρονίων ἡμῶν δεινοπαθημάτων. Δὲν φροντίζω περὶ τοῦ Ἀμποῦ, ἐξηκολούθησα, λυποῦμαι ὅμως διὰ τὸν Τεῦλωρ, ὅστις ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Ρωσία καὶ Ἑλλὰς* ὤφειλεν, ὡς Ἀμερικανός, νὰ ᾖ πολὺ δικαιότερος. Δυστυχῶς ὅμως κολακεύει τὴν Ρωσίαν καὶ συκοφαντεῖ τὴν Ἑλλάδα... Εἶνε παράδοξος προσθήκη, ἡ γεωγραφικὴ ἀμάθεια τοῦ Τεῦλωρ περιγράφοντος ὡς *εἵλωτας* ἐκείνους, οἵτινες ὑπερέβησαν κατὰ τὴν ἐλευθερίαν τοὺς Πολωνούς, τοὺς Οὔγγρους καὶ τοὺς Ἰταλούς.

Ὁ Οὐέλανδ δὲν ἀνέτεινε καὶ ἐφαίνετο πειθόμενος εἰς ταῦτα· μετέθημεν δὲ ἀμέσως εἰς μᾶλλον εὐάρεστον θέμα, τὸ περὶ Νεοελληνικῆς γλώσσης· πρὸς τὸ ὁποῖον συνεφώνει πληρέστατα μετὰ τοῦ Φέλτωνος, Βλάκη, Κένδρικ καὶ ἄλλων.

— Σᾶς εὐχαριστῶ,—μοὶ λέγει,—διὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς μεταφράσεως τῆς Ὠδῆς τοῦ Χάλλεκ· ἐξεπλάγην ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ προσπελάσει τῆς νεοελληνικῆς τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ.

Ἀκολούθως ἐξέφρασε τὴν λύπην του ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι Ρωσικὸν κόμμα ἐξασκοῦν σπουδαίαν ἀντίδρασιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν Ἑλλήνων, καὶ προσέθηκεν.—«Οἱ Ἕλληνες ἔχουσιν ἀνάγκην τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος τῶν Ἄγγλων καὶ Ἀμερικανῶν».

Τοιαῦται εἰσὶν αἱ ἰδέαι πολλῶν καὶ ἄλλων Ἀμερικανῶν, φιλικῶς διατεθειμένων πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Λόγου δὲ γενομένου περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κλήρου, ὁ Οὐέλανδ ἐξεφράσθη λίαν εὐνοϊκῶς, ἀποκαλῶν αὐτὸν σῶμα ἀληθινῶν χριστιανῶν καὶ πατριωτῶν· περαίνων δὲ διὰ τῶν ἑξῆς λόγων:—«Οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς δὲν εἶνε ὑποκριταὶ ὡς οἱ καθολικοί, ἀλλὰ ὑπὸ τὸ ἐσχισμένον αὐτῶν μέλαν ράσον πάλλει καρδία χριστιανοῦ καὶ πατριώτου, εἰς ὃν τὸ ἔθνος σας χρεωστῆ πολλά, διότι οἱ ἀμαθεῖς ἐκεῖνοι, ὡς συνήθως ἀποκαλοῦνται, διετήρησαν ἐν τοῖς σκοτεινοῖς αὐτῶν κελλίοις τοὺς θησαυροὺς τῆς σοφίας καὶ τὸν τελευταῖον σπινθῆρα τῆς ἐλευθερίας.»

Μετὰ τὸν περὶ Ἑλληνικοῦ κλήρου ὁμιλίαν τοῦ Οὐέλανδ ἐγένετο λόγος περὶ τῶν νεωτέρων ἡρώων τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ ὧν ἐξεφράσθη λίαν εὐνοϊκῶς καὶ ἐπήνεσεν αὐτοὺς διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα αὐτῶν θυσίας. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπεχαιρέτησα αὐτὸν ἐν σεβασμῷ καὶ ἀγάπῃ θαυμάζων τὸ εὐγενὲς καὶ τολμηρὸν παράστημα τοῦ ἐνδόξου τούτου φιλέλληνος, ὅστις δύναται νὰ ὀνομασθῇ δικαίως ὁ ἀντίπους τοῦ Τεῦλωρ, καὶ ὅστις καθωραΐζει τὸν λόφον ἐφ' οὗ ἀνεγείρεται ἡ φιλολογικὴ σκοπιὰ τοῦ Μπράουν, ἀφ' ἧς ἀτενίζει τις πρὸς τὰ διαυγῆ ρεῖθρα τοῦ *Μουάρ-Χανσά*, τὰ θορυβῶδη ἐργοστάσια τῆς Προνοίας, τὰς συριττούσας σιδηροδρομικὰς συνοδείας καὶ τὰ πολυάριθμα πλοῖα τοῦ λιμένος της.

Ἔσχον μακρὰν καὶ σπουδαίαν συνέντευξιν μετὰ τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου διδάκτορος Στῆερς. Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἐγένετο λόγος καὶ περὶ *Πνευματισμοῦ*, ὅστις καὶ ἐν Προνοίᾳ ἤπλωσε τὰς κερδοσκοπικὰς αὐτοῦ πτέρυγας καὶ καθ' οὗ διεμαρτυρήθησαν ἐντόνως πάντες οἱ καθηγηταὶ προεξάρχοντος τοῦ Πρυτάνεως.

Ἐσχάτως ὁ Δέβης διατελῶν εἰς κατάστασιν *μεσάζοντος* ἔσπευσε νὰ περιγράψῃ τὴν καταγωγὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὡς ἑξῆς: «Ἀπὸ τοῦ θαλασσίου φυτοῦ, λέγει ὁ Δέβης, ἔχομεν γενεὰν διπόδων καὶ τετραπόδων ὄντων. Ἐκ τούτου παρήχθη γενεὰ μαύρων ἀνθρώπων, οἵτινες διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κλίματος καὶ τῆς τροφῆς ἐγένοντο μελάγχροι, εἶτα ἐρυθροί, μετὰ ταῦτα κίτρινοι καὶ τέλος λευκοί. Οὗτοι ἦσαν κεκαλυμμένοι μὲ τρίχας· τὸ σῶμα αὐτῶν ἦτο βραχὺ καὶ μυῶδες, ἐβάδιζον δὲ τετραποδητί. Αἱ κεραλαί των ἦσαν πλατεῖαι καὶ χαμηλαί, προϊόντος τοῦ σταδίου τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν, τὰ ἄκρα των ἦσαν ὡς τὰ τῆς Ἄρκτου· εἰς ἑτέραν περίοδον ἐνεφανίσθησαν ὡς γίγαντες καὶ ἤρξαντο τοῦ ὀρθοπεριπατητικοῦ· αἱ σιαγόνες των ἦσαν μεγάλαι, τὸ στόμα των πλατύ, ἡ ρὶς αὐτῶν σιμὴ καὶ οἱ ὀφθαλμοί των σχεδὸν πρὸς τὴν ρίζαν τῆς ρινός, ἐστεροῦντο δὲ φωνῆς, μυκωρίζοντες ὡς οἱ γαλαῖ, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἀπέκτησαν φωνὴν κτλ.»

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν Ἀμερικῇ μωροί τινες ὀπαδοὶ τοῦ Πνευματισμοῦ, ἀλλ' ἰδοὺ πῶς ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν ἡ δημοσία γνώμη.

Ἐν τῶν σπουδαιοτέρων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων ἔγραφε πρὸ ὀλίγου:

«Οἱ *Τραπεζοκυβισταὶ* προτίθενται νὰ αἰτήσωσι παρὰ τῆς Βουλῆς τῆς Μασσαχουσέτης χρηματικὴν ἐπιχορήγησιν, ὅπως ἐνασχοληθῶσιν ἐπιστήμονές τινες εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Πνευματισμοῦ. Ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερὶς εἰς ταῦτα προσθέτει τὴν ἑξῆς εἰρωνείαν· Ὦ ναί, διατί ὄχι; κατὰ τὴν ἐποχὴν ἡμῶν ἡ ἐκπαίδευσις συνίσταται εἰς ἀνώτερόν τι ἢ τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀριθμητικήν. Ὑπάρχει ἐν τῷ νοσοκομείῳ *τῆς νήσου Βλάκουελ, σελληνιαζόμενος*, ὅστις κατέχεται ὑπὸ τῆς ἰδέας, ὅτι ἐκ τοῦ τραχήλου κρέμαται ἐν τῶν μεγαλειτέρων ἀτμοπλοίων τῆς ἑταιρίας Κώλλικγ καὶ νομίζει ὅτι ἡ Βουλὴ φέρεται πρὸς αὐτὸν λίαν σκληρῶς μὴ ψηφίζουσα χρηματικήν τινα ποσότητα πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ βάρους τούτου. Τὸ τοιοῦτον θεωροῦμεν ἐπίσης ὡς μυστήριον ὅμοιον τῷ τοῦ πνευματισμοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ ἐπασχοληθῶσιν ἐπιστήμονες ἄνδρες. Ἐν τούτοις προτείνομεν νὰ γίνῃ τροποποίησις ἐν τῇ πρὸς τὴν Βουλὴν αἰτήσει τῶν πνευματομυστῶν νὰ προστεθῇ δηλ. καὶ ἕτερον χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐπιχορήγησιν, ὅπως ἐξετασθῇ τίνι τρόπῳ ὁ ἄνεμος εἰσέρχεται ἐν τῇ φύσει, τὸ ἄπιον ἐν τῇ ποτίγκᾳ ἢ ὁ γαλακτώδης χυμὸς ἐν τῷ καρπῷ τῆς κοκάλας!... Τίς ἡ ἀνάγκη τὸ Κράτος ἡμῶν νὰ ἐξοδεύῃ τοσαῦτα ποσὰ πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ ἐνόσῳ τὰ μυστήρια ταῦτα δὲν ἀνακαλυφθῶσιν;»

Ἡ ἐνυπάρχουσα ἀθεΐα εἰς τὰς πνευματιστικὰς ταύτας ἐπιδείξεις δὲν ὑπῆρχεν ἐν Γαλλίᾳ οὔτε κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως.

Κατ' ἐμὲ ὁ πνευματισμὸς οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ψευδὲς κτίριον κατασκευασθὲν ἐκ τῶν ἐρειπίων τῶν ἀρχαιοτέρων αἰσθημάτων, ἅτινα ὁ Χριστιανισμὸς κατεκρήμνισεν, ἐξερχόμενος τῆς πάλης λαμπρός, ἔνδοξος καὶ κραταιός. Οὐχ ἧττον ἐν Ἀμερικῇ, ἐν μέσῳ λαοῦ ποικίλου καὶ περιέργου, θὰ διεδραμάτιζε σπουδαιότερον πρόσωπον ἂν δὲν ἐλάμβανε καίριον τραῦμα παρὰ τοῦ συντάκτου τοῦ *Ταχυδρόμου τῆς Βοστώνης* καὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κανταβριγίας προεξάρχοντος τοῦ Φέλτωνος, οἵτινες ἀποφασίσαντες νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἀγυρτίαν, προέτεινον στοίχημα ἐκ 3 χιλιάδων φράγκων πληρωτέων τῷ ἐν Βοστώνῃ ἀρχηγῷ τῶν πνευματομυστῶν κ. Γάρδνερ, ἅμα ὡς ἤθελεν ἀποδειχθῇ ἐνώπιον αὐτῶν ἡ ἐλαχίστη πιθανότης περὶ τοῦ διαθρυλλουμένου στροβιλισμοῦ τῶν τραπεζῶν καὶ τῶν τριούτων, ἅτινα παρὰ τοῦ λαοῦ ἐθεωροῦντο ὡς ἐκ τῶν συνήθων καὶ τετριμμένων κατορθωμάτων τῶν πνευματομυστῶν.

Τὸ στοίχημα ἐδέξατο ὁ Γάρδνερ ἐκ μέρους τοῦ ὁμίλου τῶν πνευματομυστῶν, τὸ δὲ πείραμα ἀπεφασίσθη νὰ τελεσθῇ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς Ἀλβιῶνος.

Ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ἐνώπιον τοῦ συντάκτου τοῦ *Ταχυδρόμου τῆς Βοστώνης* καὶ τῶν λοιπῶν καθηγητῶν τοῦ πανεπιστημίου οἱ ἐξοχώτεροι τῶν πνευματομυστῶν κατέβαλλον πᾶσαν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας αὐτῶν προσπάθειαν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπέβησαν φροῦδα, καὶ ὁ πνευματισμὸς ἀπεδείχθη καθαρὸς μῦθος, ἀγυρτία φανερὰ καὶ οὐδὲν ἄλλο.

(Ἕπεται τὸ Δ' Μέρος) Γ. Δ. Κ.

ΑΝΑ ΤΗΝ ΒΕΛΓΙΚΗΝ

(Ἐντυπώσεις)

Ἐπιστρέφω εἰς Παρισίους μετὰ θελκτικὸν ταξείδιον μέχρι Λονδίνου καὶ μετὰ μικρὰν περιήγησιν ἀνὰ τὴν Βελγικήν, ἧς μέρος διῆλθον πεζὸς καὶ μέγα μέρος διὰ τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἐλπίζω δέ, ὅτι οἱ ἀναγνῶσται τῆς φίλης

«Ἑβδομάδος» ἤθελον εὐχαριστηθῆ, ἐὰν ἀνεγίνωσκόν τινας τῶν ἐντυπώσεών μου ἐκ τῶν πολλῶν, ἃς μοὶ ἀφῆκεν ἡ ἐπίσκεψις τῆς τελευταίας ταύτης χώρας, ἥτις ἂν καὶ μικρὰ τήν τε ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν πρωτοστατεῖ ὅμως ἐν πᾶσιν ἐν τῇ τοῦ πολιτισμοῦ σταδιοδρομίᾳ μετὰ τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν. Καὶ τῷ ὄντι ἡ Βελγικὴ εἶναι χώρα ἐνδιαφέρουσα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἠδύνατο δὲ εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας νὰ παράσχῃ τέλειον πρότυπον πρὸς ἀπομίμησιν. Ἡ γεωργία εἶναι ἀνεπτυγμένη ἐπίσης θαυμασίως ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ, βιομηχανία δὲ καὶ ἐκμετάλλευσις τῶν παντοδαπῶν ὀρυχείων οὐδόλως ὑστεροῦσιν. Ἡ χώρα εἶναι λίαν πυκνῶς κατῳκημένη. Πλησίον τῆς Μὸνς ἐπὶ πέντε ὁλοκλήρους ὥρας, ἐβάδιζα δι' ἀλύσεως χωρίων, κωμοπόλεων καὶ πόλεων, καθαρῶν, πλουσίων, καταφύτων. Ὁ περισσεύων πληθυσμὸς καταφεύγει κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν γείτονα Γαλλίαν. Αἱ Βέλγαι ἁμιλλῶνται ἐπὶ τῶν παρισινῶν βουλεβάρτων κατὰ τὴν χάριν καὶ τὴν κομψότητα πρὸς τὰς ὡραίας χαριέσσας Παρισινάς.

Ἡ Βελγικὴ εἶναι ἄλλως τε ἐνδιαφέρουσα καὶ ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν, τὰ δὲ μουσεῖα καὶ αἱ ἐκκλησίαι αὐτῆς δύνανται νὰ συγκαταριθμηθῶσι μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων τῆς Εὐρώπης, διότι περικλείουσι τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀκμασάσης κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας Φλαμανδικῆς τέχνης, ἧς πρώτιστος διδάσκαλος ὑπῆρξεν ὁ Ρούβενς, ὅστις ἔγραψε περὶ τὰς χιλίας εἰκόνας. Τὸ πρωτότυπον ἐν τῇ συλλήψει, τὸ μεγαλεῖον ἐν τῇ ἀπεικονίσει χαρακτηρίζουσι τὴν τέχνην, ἥτις ἤκμασεν ἐν ταῖς Κάτω Χώραις τὸν 15ον καὶ 17ον αἰῶνα μ. Χ. Τὰ μουσεῖα καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀμβέρσης, τῶν Βρυξελλῶν, τῆς Βρούγης περικλείουσι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων τοῦ Ρούβενς, τοῦ Ρεμπρὰν (Rembrandl), τῶν ἀδελφῶν Van Eyck, τοῦ κ. Van Dyck κλπ. Ὁ Rembrandt ἀντιπροσωπεύεται ἐπαξίως καὶ ἐν τῇ «Ἐθνικῇ Στοᾷ» τοῦ Λονδίνου. Ἐν Βρυξέλλαις παρὰ τὸ πολύτιμον μουσεῖον τοῦ μεγάρου τῶν «Καλῶν Τεχνῶν» ἔνθα ἀντιπροσωπεύεται ἡ Φλαμανδικὴ τέχνη, δύναταί τις νὰ ἴδῃ πρὸς τὴν ἄκραν τῶν Βρυξελλῶν καὶ τὸ ἐργαστήριον τοῦ νεωτέρου περιφήμου ζωγράφου Wiertz, οὗ ἅπαντα τὰ ἔργα μετὰ τὸν θάνατόν του (1865) ἔμειναν κατατεθειμένα ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ αὐτοῦ ἐργαστηρίῳ. Ὁ καλλιτέχνης οὗτος ὑπῆρξε πρωτότυπος ὅλως ἐν τῇ παραστάσει τῶν παραδοξοτέρων συνθέσεων. Καὶ ἐνῷ ἀπεθαύμαζον μεγαλοπρεπῆ πίνακα, παριστῶντα τοὺς Ἕλληνας διαφιλονεικοῦντας πρὸς τοὺς Τρῶας τὸ πτῶμα τοῦ Πατρόκλου, μία ὡραία Φλαμανδὴ ἀντιγράφουσα πλησίον χαρίεσσαν εἰκόνα νεάνιδος προσφερούσης ἄνθη εἰς ἀνυπόμονον ἐραστήν, μοὶ παρατηρεῖ μετὰ μειδιάματος· «Παρετηρήσατε, ὅτι ὁ Βίερτζ πρῶτος ἐξ ὅλων τῶν ζωγράφων παρέστησεν εἰς τοὺς διαφόρους αὐτοῦ πίνακας τὸν διάβολον ὡραῖον νεανίαν, ὡς ἔρωτα, ἐνῷ οἱ πρὸ αὐτοῦ ζωγράφοι ἔγραψαν αὐτὸν ἄλλοτε μὲν δυσειδῆ, ἄλλοτε δὲ πανοῦργον Μεφιστοφελῆ; Βλέπετε τὸν ὡραῖον ἐκεῖνον διάβολον; Νομίζει τις μᾶλλον, ὅτι εἶνε ἄγγελος. Καὶ τῷ ὄντι πόσοι φαινόμενοι ἄγγελοι δὲν εἶνε δαίμονες!» — «Εἶχε πληρέστατα δίκαιον ὁ ζωγράφος, δεσποσύνη· διότι ἄλλως δὲν θὰ ἠννόουν, πῶς αἱ γυναῖκες ἀπὸ τῆς Εὔας μέχρι σήμερον ἀπατῶνται τόσον συχνάκις ἀπὸ τὸν δαίμονα!»

Μετὰ τὰ μουσεῖα αἱ ἐκκλησίαι ἑλκύουσι περισσότερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ περιηγητοῦ. Οἱ ναοὶ τῆς Γάνδης, τῶν Βρυξελλῶν, τῆς Βρούζης, τῆς Ἀνβέρσης ἀποτελοῦσιν ὁλόκληρα μουσεῖα. Ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν ναῶν ἁμιλλᾶται πρὸς τὸν πλοῦτον τῶν ἐν αὐτοῖς εἰκόνων. Τὰ κωδωνοστάσια πρὸς τὸ ἑσπέρας ἠχοῦσιν ἐν γοητευτικῇ ἁρμονίᾳ· οἱ εὐσεβεῖς Βέλγοι εἰσέρχονται εἰς τοὺς ναούς, ὅπως προσευχηθῶσιν. Ἀλλ' ὅλοι οἱ Βέλγοι δὲν εἶνε εὐσεβεῖς Καθολικοί. Οἱ κάτοικοι διαιροῦνται εἰς δύο μερίδας, τοὺς Καθολικοὺς καὶ τοὺς Φιλελευθέρους, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεξάγεται λυσσώδης καθ' ὅλην τὴν χώραν ἀγών· ἀφ' ἑνὸς μεγάλη εὐλάβεια, ἀφ' ἑτέρου πόλεμος κατὰ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ προσπαθοῦσι νὰ ἑλκύσωσι τὴν λιτότητα εἰς τὰ ἰδιαίτερα αὐτῶν σχολεῖα· καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ εἶνε ἀρκούντως ἰσχυροί.

Ἡ ὡραιοτέρα πόλις τῆς Βελγικῆς εἶνε ὡς εἰκὸς αἱ Βρυξέλλαι, αἵτινες δικαίως θεωροῦνται μικροὶ Παρίσιοι. Αἱ ὡραῖαι οἰκοδομαί, τὰ μεγαλοπρεπῆ βουλεβάρτα, τὰ διάφορα μνημεῖα καὶ τὰ πέριξ δάση, πρὸς δέ, ἡ εὐπροσηγορία τῶν κατοίκων, καθιστῶσιν αὐτὴν μίαν ἀπὸ τὰς ὡραιοτέρας πόλεις τῆς Εὐρώπης. Ἡ Γάνδη εἶνε ἐπίσης ὡραία, ἀλλὰ νεκρὰ πόλις κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν Ἀνβέρσαν. Ἡ Βρούγη (Bruges) εἶνε ἀκριβῶς μεσαιωνικὴ πόλις. Ὅστις θέλει νὰ λάβῃ ἰδέαν τινὰ τοιαύτης πόλεως, ἃς ἐπισκεφθῇ αὐτήν. Αἱ ἐκκλησίαι, τὸ δημαρχεῖον, αἱ πλατεῖαι, τὰ δικαστήρια καὶ αἱ πλεῖσται τῶν οἰκοδομῶν φέρουσιν ἀκέραιον τὸν μεσαιωνικὸν τύπον· περιπλανώμενος ἀνὰ τὰς ἡσύχους καὶ στενὰς αὐτῆς ὁδοὺς ἐνόμιζον, ὅτι ἀνεγίνωσκον ἱστορικήν τινα σελίδα περιγράφουσαν τοὺς χρόνους ἐκείνους.

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Βρούγην, ἡ Ὀστάνδη, παραλία πόλις ἐπὶ τῆς Μάγχης, εἶνε ἡ ἀπεικόνισις τοῦ νεωτέρου εὐρωπαϊκοῦ βίου. Ἡ Ὀστάνδη εἶνε μία τῶν μεγαλοπρεπεστέρων καὶ θελκτικωτέρων παραθαλασσίων εὐρωπαϊκῶν πόλεων, εἰς ἃς συνέρχονται οἱ προνομιοῦχοι τῆς ἠπείρου, ὅπως ἀπολαύσωσι τῶν θελγήτρων βίου ἀμερίμνου καὶ θελκτικοῦ, ἀναπνέοντες τὴν θαλασσίαν αὔραν καὶ περισυλλέγοντες παρὰ τὴν ἀκτὴν τὰς ἀκτῖνας τοῦ θερινοῦ ἡλίου, ὅστις εὐδοκεῖ ἐπί τινα χρόνον νὰ ἐπιδειχθῇ καὶ κατὰ τὰ βόρεια ταῦτα μέρη. Μία ἀπέραντος καὶ γλαφυρὰ προκυμαία, ἐφ' ἧς βαδίζουσι νωχελῶς πλούσιοι πάσης ἐθνικότητος καὶ μία σειρὰ μεγαλοπρεπῶν ξενοδοχείων καὶ λεσχῶν, ἰδοὺ ἐν συνόψει ἡ Ὀστάνδη. Τρία τέταρτα σιδηροδρομικῶς πρὸς νότον τῶν Βρυξελλῶν κεῖται ἡ περιώνυμος πεδιὰς τοῦ Βατερλῶ. Τὸ χωρίον Βατερλῶ, ἂν καὶ ἔμεινεν ἐκτὸς τῆς περιοχῆς, ἔνθα συνέβη ἡ μάχη, ἔδωκεν ὅμως τὸ ὄνομα εἰς αὐτήν, διότι ὑπῆρξε πρὸς στιγμὴν τὸ στρατηγεῖον τοῦ δουκὸς τοῦ Οὐελλικτῶν, γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν συμμάχων Ἄγγλων, Γερμανῶν καὶ Ὀλλανδῶν. Οἱ Γερμανοὶ ὅμως καλοῦσι τὴν περίφημον μάχην τοῦ 1815 «μάχην τῆς *Ὡραίας Συμμαχίας*» ὀνόματος, τὸ ὁποῖον ἔφερε τότε τὸ περιώνυμον πανδοχεῖον «Belle Alliance» περὶ ὃ κυρίως συνήφθη ἡ μάχη. Τὸ πανδοχεῖον τοῦτο σώζεται ὅπως εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἐδῶ συνηντήθησαν μετὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον μάχην τῆς 18ης Ἰουνίου 1815, χαιρετίζοντες ἀλλήλους νικητάς, οἱ στρατηγοὶ Οὐελλικτῶν καὶ Βλοῦσερ. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ μαρμαρίνης ἄνωθι τῆς θύρας τοῦ πανδοχείου πλακὸς ἀναμιμνήσκει τὸ ἱστορικὸν τοῦτο συμβεβηκός. Ὀλίγα λεπτὰ περαιτέρω κεῖται ὁ τεχνικὸς λοφίσκος, ἐφ' οὗ ὁ ἐπιμνημόσυνος τῆς μάχης πελώριος ἐκ μετάλλου λέων τοῦ Βατερλῶ, ὅστις ἐχύθη ἐκ τῶν ληφθέντων κατὰ τὴν μάχην Γαλλικῶν τηλεβόλων. Ἐδῶ ἐπληγώθη ὁ πρίγκηψ d'Orange. Ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ τούτου μνήματος τῆς Ναπολεοντείου δόξης δύναταί τις νὰ ῥίψῃ μελαγχολικὸν τὸ βλέμμα πρὸς τὴν κάτω ἤρεμον πεδιάδα, ἥτις οὐ πρὸ πολλοῦ ὑπῆρξε τὸ θέατρον τοῦ σπουδαιοτέρου συμβεβηκότος τοῦ ἐκπνέοντος αἰῶνος, καὶ νὰ φαντασθῇ πρὸς στιγμὴν τὰς λεπτομερείας τοῦ κρισίμου ἐκείνου δράματος. Τὴν ἡσυχίαν τῆς πεδιάδος δὲν ταράττει ἢ τοῦ γεωργοῦ τὸ ἄροτρον, αἰώνιον σύμβολον τῆς εἰρήνης καὶ εὐτυχίας, καὶ οἱ ἀπειροπληθεῖς ἐπαῖται καὶ πωληταὶ εἰκόνων τῶν διαφόρων τοποθεσιῶν τῆς πεδιάδος, ἢ ἀναμνηστικῶν ῥάβδων ἐκ τῶν πέριξ δασῶν, οἵτινες ἐνοχλοῦσι τοὺς ῥεμβάζοντας ἐπισκέπτας. Ἐνῷ καθήμενος παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ πελωρίου λέοντος ἀνεπόλουν τὸ παρελθόν, αἴφνης ῥαγδαία βροχὴ μὲ ἠνάγκασε νὰ σπεύσω πρὸς εὕρεσιν καταφυγίου. Καὶ ἐσκέφθην τότε τὰς ὡραίας σελίδας τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ὅστις λέγει ἐν τοῖς «Ἀθλίοις», ὅτι ὁ Ναπολέων ἴσως θὰ ἐνίκα, ἐὰν δὲν ἔβρεχε τὴν προτεραίαν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔστειλε τὴν βροχήν, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῇ ἕνα τόσῳ καταστρεπτικὸν ἥρωα ἐπὶ τῆς γῆς!

Γ. Σ. Φραγκουδης

Ο ΕΡΜΟΣ

Μὲ τὸ ἀχνότης πρόσωπο προβαίνει
Τῆς νύχτας ἡ βασίλισσα καὶ ἀχτῖνες
Ὁλόγυρα σκορπίζει ἀσημένιαις...
Ἀπὸ χαρά, ἡ γῆ χαμογελάει,
Τοῦ οὐρανοῦ ἀχόρταγα ῥουφῶντας
Τὴ δροσιά, ὁποῦ νέα εἰς τὰ στήθια
Ζωὴ καὶ νέα δύναμι τῆς δίνει...
Σπιθοβολάει εἰς τὸ φῶς ἐκεῖνο
Ὁ γαλανὸς τῆς θάλασσας καθρέφτης...
Ἡ φύσι ὅλη ξέγνοιαστη κοιμᾶται
Ἥσυχα, 'σὰν ἀθῷα κορασίδα,
'Σ τῆς μάνας της τὰ στήθια... Ἡ φλογέρα
Τοῦ βοσκοῦ δὲν ἀκούεται... 'Σ τὴ μάνδρα
Τὰ πρόβατα κοιμῶνται... καὶ τὸ ἀγέρι
'Σ τὰ φουντωμένα δάσια ἡσυχάζει...
Ἡ λύπη καὶ τὸ ἔγκλημα ἀγρυπνοῦνε
Μονάχα, γιατὶ ἀνάπαψι δὲν βρίσκει
Ἡ συφορὰ ποτέ,. καὶ οἱ φονειάδες
Κ' οἱ κλέφταις περιμένουνε τὸ θῦμα...

— Φεγγάρι ἀχνοπρόσωπο, νὰ βλέπῃ
Ποιὸς εἰμπορεῖ τὴν εὔμορφή σου ὄψι
Κι' ἀγάλι καὶ ἀνεπαίσθητα ὁ νοῦς του
'Σὲ χώραις εὐφροσύνης νὰ μὴν τρέχῃ;
Μιλεῖς μὲ οὐράνια γλῶσσα, μὲ ἁρμονία
Ἀπόκρυφη 'ς ἐκείνους, ὁποῦ θρέφουν
Ποίησι 'ς τὴν καρδιά τους... Εἰς τὰ στήθια
Τῆς δροσερῆς παρθένας, ὁποῦ κλαίει
Ἔρωτα μυστικὸ 'ς τὸ φῶς σου, νέα
Αἰσθήματα ξυπνᾷς, ποῦ τὴ μαγεύουν...
Χάνουνε ταῖς ξανθαῖς ἀχτῖνες τ' ἄστρα
Ἐμπρός σου καὶ μονάχο βασιλεύεις..
Σὲ εἴχανε οἱ πατέρες μας θεό τους...,
Καὶ ἄδικο δὲν εἶχαν... Ἡ καρδιά τους
Εὐγνωμοσύνη τέτοια αἰσθανότουν...
Καὶ τώρα εἰς τὴ θέσι σου ποιοὶ εἶνε;
Οἱ ἄνθρωποι ἐβάλλανε ὅμοιούς τους!
Ἐγκρέμισαν τὸ θρόνο σου, καὶ ἄλλον
'Σ τὴν ὀκνηρία ἐστήσανε... Τί τρέλλα!...
Ἆ! πάλι ἂς σὲ ἐβλέπαμε νὰ τρέχῃς
'Σ τὸν οὐρανὸ καὶ δράκοντες νὰ σέρνουν,
Μὲ ὁλάργυρα φτερά, μὲ μάτια φλόγα,
Τὸ φωτεινό σου ἁμάξι!...

Εἰς τὸ φῶς σου,
Ἄλλη φορὰ ἐχαιρόμουνα, τῆς φύσις
Χορταίνοντας 'κ ἐγὼ τὴν εὐμορφάδα...
Μ' ἐκείνη, ποῦ τὰ βάσανα γιὰ μένα
Ἐγλύκαινε, σ' ἐβλέπαμε.... Ἡ καρδιά της
Ἁρμονικὰ ἐχτύπαε 'ς τὴν καρδιά μου....
Μία ζωὴ ἐζούσαμε κ' οἱ δύο,
Σὰν νᾄμαστε ἕνα σῶμα.... Μ' ἕνα βλέμμα
Μῶδινε νέα ζωή, νέαις ἐλπίδες....
Ἐπίστευα τοῦ κόσμου τὸ ταξεῖδι
Νὰ κάμουμε ὡς τὸ ὕστερο ἀντάμα..
Ἀντάμα εἰς τὸν τάφο ἡσυχία
Νὰ εὕρουμε... Μὰ ὁ θάνατος μιὰ μέρα,
Ἄσπλαχνος, μᾶς ἐχώρισε γιὰ πάντα!...
Τώρα 'ς τὸ μνῆμα ἥσυχα ἐκείνη
Κοιμᾶται, καὶ ἐγὼ 'ς τὸν κόσμο ἔρμος
Εἶμαι καὶ παραδέρνω.... Δάκρυα χύνω
Ποτάμι καὶ ἀνάπαψι δὲν βρίσκω....
Δὲν εἶνε στεναγμοὶ αὐτοὶ ποῦ βγαίνουν
Ἀπὸ τὰ ἔρμα στήθια μου, μὰ φλόγα....
Ἀκοίμητη ἡ λύπη κατατρώει
Τὰ σπλάχνα μου, μαραίνει τὴν καρδιά μου,
Κατάμαυρη ἡ φύσι σὰν τὸν Ἅδη,
Ἔχασε τὰ στολίδια της γιὰ μένα!...
Οἱ ἄνθρωποι μὲ φεύγουνε· φοβοῦνται
Ἡ λύπη μου μὴ βλάψῃ τὴ χαρά τους.
Στὸν οὐρανὸ γιὰ μένανε, Φεγγάρι,
Δὲν λάμπεις.... καὶ τοῦ ἥλιου ἡ ἀχτῖνες
Εἶνε φωτιά, ποῦ ἡ Κόλασι μοῦ στέρνει....

Ὁλόγυρα τὰ μάτια μου σκοτάδι
Βλέπουνε, ἀφοῦ ἔχασα ἐκείνη,
Ὁποῦ ζωὴ γιὰ μὲ ἦταν μονάχη...
Τοῦ χάρου τὴ φωνάζω!.... Δὲν ἀφίνει
Ὁ τάφος εἰς τὸν κόσμο νὰ γυρίσουν
Ἐκείνους, ποῦ 'ς τὰ στήθια ἔχει κλεισμένους!...
Ὦ θάνατε, γιατί, γιατὶ κ' ἐμένα
Δὲν ἔπερνες ἀντάμα.... Ἰτιὰ ἔρμη,
Εἰς τοῦ γκρεμνοῦ ἀπόμεινα τὴν ἄκρη.
Καί, ἄσπλαχνοι, οἱ ἄνεμοι μὲ δέρνουν....
Θάνατε, σὲ προσμένω.... ὦ! ποῦ εἶσαι;
Ποῦ εἶσαι; ἔλα, φέρε με 'ς τὸ μνῆμα!...
'Σ τ' ἀραχνιασμένα στήθια του θὰ πάψουν
Τὰ βάσανα καὶ ἡ λύπη μου... Τοῦ χάρου
Ὅμως προσμένω.... ἄσπλαχνη ἡ Μοῖρα
Δὲν θέλει τὰ κακά μου νὰ τελειώσουν....
Ἔγραψε εἰς τὸν κόσμο νᾆμαι ἔρμος,
Καὶ τὴν ἀπόφασί της δὲν ἀλλάζει....

Λυπήσου με, Φεγγάρι.... Ὦ! κανένας
Τώρα δὲν μὲ λυπᾶται... Εἰς τὸ χῶμα
Εἶν' ὅσοι μ' ἀγαποῦσανε.... Οἱ ἄλλοι,
Ξένοι, γιὰ ξέναις λύπαις δὲν φροντίζουν...
Ἀλλά, γιατὶ νὰ ζῶ;... Εἰς τὴ γῆ βάρος,
Καὶ βάρος ἀνωφέλευτο, εἶμαι μόνον!...
Ἄγρια βασανίζουνε τὸ νοῦ μου
Σπαραχτικαῖς ἐνθύμησες.... Ἐλπίδες,
Ὄνειρα χρυσοφτέρουγα, εὐτυχίαις,
Ἐφύγανε γιὰ πάντα ἀπὸ ἐμένα!...
Ἔμεινα ἔρμος, ξέδομα τῆς Μοίρας!....

Φεγγάρι μου, εὐσπλαχνίσου με καὶ χύσε
Ὅλη σου τὴ μαγεία 'ς τὴν καρδιά μου...
Δύναμι δός μου νέα νὰ βαστάξω
'Σ τὴ λύπη, ποῦ μὲ τρώει... Μά, τῆς νύχτας
Ἀγαπημένο 'κ εὔμορφο ἀστέρι,
Ξέγνοιαστο εἰς τὸ δρόμο σου πηγαίνεις...
Ἀδιάφορο γιὰ σένανε, ἂν φωτίζῃς
Λύπαις ἢ εὐτυχίαις... Ἆ! ἡ φύσι
Εἶν' ἄσπλαχνη, κανένα δὲν λυπᾶται!—

Αὐτὰ εἰς τὸ Φεγγάρι ἕνας ἔρμος
Ἔλεγε καὶ ἐκεῖνο ἀκολουθοῦσε
Τὸν ἥσυχό του δρόμο, χωρὶς λύπης
Αἴσθημα νὰ ἰσκιάζῃ τὴ μορφή του...

Π. Πανας

Ο ΠΑΠΑΣ ΛΕΩΝ ΙΓ'

(Κατὰ τὸν Pierre Bertrand.)

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ο ΠΑΠΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΥΜΕΝΟΙ

Δὶς τῆς ἑβδομάδος, κατὰ τὸν χειμῶνα, ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς μιᾶς, ἀκροᾶται δημοσίως. Πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα ἄτομα συσσωρευμένα ἔν τινι αἰθούσῃ γονυπετοῦσι κατὰ τὴν εἴσοδόν του. Διέρχεται πρὸ ἑκάστου, ἀποτείνει ἐρωτήσεις τινὰς καὶ τοὺς εὐλογεῖ. Ἄγγλοι καὶ Γερμανοὶ διαμαρτυρόμενοι παρευρίσκονται συχνάκις πολυάριθμοι εἰς τὰς ἀκροάσεις ταύτας. Ὁ Λέων ΙΓ' δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ τῶν χριστιανῶν τῶν διαφόρων πίστεων. Ὑποδέχεται τοὺς διαμαρτυρομένους τόσον πατρικῶς, ὡς εἰ ἀνεγνώριζον τὴν ἐξουσίαν του. Εἶδον πολλοὺς ἐκ τούτων συγκεκινημένους μέχρι δακρύων ἐπὶ τῇ ἀγαθότητί του. Πρό τινων ἑβδομάδων ἐγένετο δεκτὸς εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν ὁ ἐν Βιέννῃ πρέσβυς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κ. Graut, ὅστις ἀγνοῶν τήν τε Γαλλικὴν καὶ τὴν Ἰταλικήν, συνωδεύετο ὑπὸ διερμηνέως. Ὁ Ἅγιος Πατὴρ ηὐχήθη αὐτῷ πατρικώτατα τὸ ὡς εὖ παρέστη καὶ διὰ μακρῶν τῷ ὡμίλησε περὶ τῶν προτερημάτων τοῦ ἀποθανόντος Ἀμερικανοῦ πολιτικοῦ· ἀπεχωρίσθη δὲ τοῦ κ. Graut, ὃν ἀφῆκε κατενθουσιασμένον ἐκ τῆς συνομιλίας του, διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἀμερικῆς κολακευτικὰς ἐκφράσεις του.

Η ΛΙΤΟΤΗΣ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΙΓ'

Τὴν ἑνδεκάτην ὁ Πάπας λαμβάνει ἐλαφρὸν ζωμόν, μέχρι δὲ τοῦ δείπνου, ὅπερ κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν συνήθειαν δίδεται εἰς τὰς 2 μ. μ. οὐδὲν λαμβάνει. Τὸ δεῖπνον εἶνε πάντοτε ἁπλούστατον, συγκείμενον τακτικῶς ἐκ βραστοῦ κρέατος, ἑνὸς ψητοῦ, ὀσπρίων καὶ καρπῶν. Πᾶν τὸ πολυτελὲς ἐξοστρακίζεται τῆς τραπέζης τοῦ Λέοντος ΙΓ', οὗτινος ἡ καθ' ἡμέραν δαπάνη δὲν ὑπερβαίνει τὰ πέντε φράγκα. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἰατροὶ τὸν διέταξαν νὰ πίνῃ οἶνον τῶν Βορδιγάλλων, ὁ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀρχιεπίσκοπος δὲν παύεται ἀποστέλλων αὐτῷ βαρελίδιά τινα. Ἡ ἐθιμοτυπία ἀπαιτεῖ ὅπως ὁ Πάπας τρώγῃ μόνος. Διὰ τοῦτο μόνον ὅτε ἐξέρχεται τῆς αἰωνίας Πόλεως προσκαλεῖ συνδαιτυμόνας τινάς. Μέχρι τοῦ 1870, ὁ Πῖος Θ' μετέβαινε τὸ ἔαρ εἰς τὴν ἔπαυλιν Coudolfo ὅπου συνήθροιζε περὶ ἑαυτὸν πολυαρίθμους καὶ ἐπισήμους συνδαιτυμόνας.

ΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΙΣ ΤΟΥ. Η ΔΟΡΚΑΣ ΤΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ

Ὅταν ὁ καιρὸς εἶνε εὐνοϊκός, ὁ Λέων ΙΓ' κάμνει μικρὸν περίπατον εἰς τὸν κῆπον καὶ τὸ δάσος τοῦ Βατικανοῦ. Τὸ θέρος μάλιστα προγευματίζει ἐνίοτε ἔν τινι μικρῷ ξυλίνῳ οἰκίσκῳ ἀνεγερθέντι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κήπου. Ἀρέσκεται συνομιλῶν μετὰ τῶν κηπουρῶν καὶ ἀκολουθεῖ μετ' ἐνδιαφέροντος τὰς ἐργασίας των. Φροντίζει περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν παραγομένων πορτοκαλλίων καὶ περὶ τῆς διατηρήσεως αὐτῶν. Ὁ μέσος ὅρος τῶν παραγομένων πορτοκαλλίων εἶνε 10,000.

Κατὰ τὸ Ἰωβιλαῖον, ὁ καρδινάλιος Λαβιζερὶ προσέφερε τῇ Αὐτοῦ Ἁγιότητι δορκάδα τεθεῖσαν ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Λέοντος ΙΓ' καὶ μεθ' ἧς συχνότατα διασκεδάζει δίδων αὐτῇ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς τὴν τροφήν της.

Μία τῶν εὐνοουμένων τέρψεων αὐτοῦ εἶνε καὶ τὸ roccolo, εἶδος μικροῦ δικτύου πρὸς σύλληψιν μικρῶν πτηνῶν. Τὸ κυνήγιον τοῦτο, κοινὸν ἐν Ἰταλίᾳ, ἀρέσκει πολὺ εἰς τὸν Πάπαν. Συχνάκις δὲ πέμπει τοῖς καρδιναλίοις καὶ τοῖς ἱεράρχαις δωδεκάδα πτηνῶν ὑπ' αὐτοῦ συλληφθέντων. Ἡ χάρις αὕτη θεωρεῖται μεγάλη εὔνοια.

Μετὰ τὸν περίπατον ἡ Α. Α. ἐπανέρχεται εἰς τὸ οἴκημά του, περὶ δὲ τὴν 6 μ. μ. ἄρχονται αἱ ἰδιαίτεραι ἀκροάσεις ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ ἢ τῇ βιβλιοθήκῃ του. Ὁ Λέων ΙΓ' εἶνε λίαν φειδωλὸς εἰς τὰς ἀκροάσεις ταύτας, δὲν δέχεται δὲ ἢ ἐπίσημα πρόσωπα, ἱεράρχας καὶ πολιτικούς. Πᾶσαν ἑσπέραν, περὶ τὴν 8 ἢ 9, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, ὁ Πάπας δέεται μετὰ τοῦ ἱεράρχου Ἄντζελη, τοῦ ἰδιαιτέρου γραμματέως του.

Η ΑΥΣΤΗΡΟΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ. ΑΙ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ ΑΥΤΟΥ.

Τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα ἐκτελοῦνται ὑπὸ τοῦ Λέοντος ΙΓ' μετὰ μεγάλης σπουδαιότητος. Σπανίως εἶδον τελουμένην λειτουργίαν μετὰ τοσαύτης εὐσεβείας. Συμμορφοῦται ἀκριβέστατα πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας. Γνωστὸν ὅτι ὁ καθολικὸς ἱερεὺς τελεῖ τὴν λειτουργίαν νῆστις, τοῦ κανόνος ὅμως τούτου δύναται ν' ἀπαλλάξῃ ὁ Πάπας τὸν λειτουργόν. Σπανίως ἐπιτρέπει τοῦτο. Ἅπαξ μόνον ἐπέτρεψεν εἰς δύο καρδιναλίους νὰ τελέσωσι τὴν λειτουργίαν ἀφοῦ ἔπιον ζωμόν· ἐὰν δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑποφέρων λάβῃ τὴν πρωΐαν κύπελον ζωμοῦ ἢ γάλακτος, δὲν λειτουργεῖ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Μετὰ τὴν προσευχήν, Λέων ὁ ΙΓ' τρώγει ὠά τινα, χόρτα καὶ καρπούς, καὶ ἀπο-

σύρεται εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ δώματα περὶ τὴν ἑνδεκάτην. Ἕνεκα τῆς νευρικῆς καταστάσεώς του πάσχει ἀπὸ ἀϋπνίας, τότε δ' ἐγείρεται καὶ περιπατεῖ ἀνὰ τὸ δωμάτιόν του ἀναγινώσκων ἢ προσευχόμενος. Ἐὰν δὲ τῷ ἐπέλθῃ ἰδέα τις ἀξία ἀναγραφῆς, ἐξυπνᾷ τὸν γραμματέα του καὶ τῷ τὴν ὑπαγορεύει.

ΠΑΠΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

Ὁ νοῦς του ἀπαύστως ἐνεργεῖ. Οὐδέποτε ἀρίνει ἔργον τι ὅπως ἄρξηται ἑτέρου. Ἡ κυριωτάτη διανοητικὴ διασκέδασίς του εἶνε νὰ κάμῃ στίχους Λατινικούς, εἰς οὓς διαπρέπει. Ἡ κλασικὴ ἀρχαιότης δὲν ἔχει μεγαλείτερον γνώστην. Κέκτηται ἄλλως, τὴν ἐπιμελημένην μόρφωσιν ἀληθοῦς καλλιτέχνου. Τὸ μεγαλοπρεπὲς ὕφος. ὅπερ μεταχειρίζεται εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐγκυκλίους του, δηλοῖ τὴν πρὸς τὴν καλλιέπειαν λατρείαν του. Λίαν ἀκριβολόγος, στανιώτατα εὐχαριστεῖται διότι ἔγραψε, διὰ τοῦτο δὲ διορθώνει, προσθέτει, καὶ ἐπαναβλέπει ἕως ὅτου εὕρῃ τὴν κατάλληλον λέξιν, τὴν τελείαν φράσιν.

Τακτικὸς ἀναγνώστης τοῦ Δάντου, γνωρίζει ὅλα τὰ ᾄσματα ἐκ στήθους. Ἀπὸ τοῦ Βενεδίκτου ΙΔ', εἰς ὃν ὁ Βολταῖρος ἀφιέρωσε τὸν *Μωάμεθ* αὐτοῦ, ὁ Λέων ΙΓ' εἶνε ὁ μᾶλλον πεπαιδευμένος καὶ ὁ σοφώτερος ποντίφηξ ἐξ ὧν ἐκάθισαν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἁγίου Πέτρου. ὁ ἀνακαινίσας τὰς ἀρχαίας παραδόσεις τῶν μεγάλων παπῶν. τῆς Ἀναγεννήσεως.

ΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΙ ΤΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ

Ὁ Λέων ΙΓ' δὲν εἶνε μόνον ἱκανὸς πολιτικὸς καὶ διπλωμάτης, ἀλλὰ καὶ ἔξοχος κυβερνήτης καὶ σοφὸς οἰκονομολόγος. Ἐπιβλέπει μετὰ λεπτολόγου μερίμνης τὴν Παπικὴν περιουσίαν. Τὸ δηνάριον τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἀποφέρει αὐτῷ ἐτησίως ἓξ ἢ ἑπτὰ ἑκατομμύρια, ἅτινα ὅμως δὲν ἀρκοῦσι διὰ τὰς ἀπείρους ἀνάγκας καὶ τὰς καθημερινῶς αὐξανούσας δαπάνας τῆς Ἐκκλησίας. Χάρις ὅμως εἰς τὴν σώφρονα διαχείρισιν τοῦ εἰσοδήματος, κατορθοῖ νὰ ἐπαρκῶσι δι' ὅλα. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη περιώρισεν αὐστηρότατα τὰς δαπάνας τῆς αὐλῆς αὐτοῦ. Οἱ περιττοὶ ὑπάλληλοι ἐπαύθησαν, μισθοδοσίαι δέ τινες ἠλαττώθησαν. Ὁ Πάπας ἀπεκάθαρεν ἀνιλεῶς πάντας τοὺς παρασίτους βλαστούς· ἐφώνησαν καὶ διεμαρτυρήθησαν· ἀλλὰ ποία μεταβολὴ γίνεται χωρὶς φωνὰς καὶ διαμαρτυρίας. Ἄλλως πλεῖσται καθολικαὶ οἰκογένειαι τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἰταλίας, ἀντὶ νὰ βοηθήσωσι τὸν Πάπαν, θεωροῦσι τὸ Βατικανὸν ὡς ἀγελάδα ὀφείλουσαν νὰ βοηθῇ αὐτάς. Νομίζουσι φυσικώτατον νὰ διατηρῶνται ὑπὸ τῶν Παπῶν, ὡς ἄλλοτε διετηροῦντο ὑπὸ τῶν Καισάρων. Ἀλλὰ ὁ Λέων ΙΓ' τὰ πάντα ἐτακτοποίησεν·

ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΣ ΜΟΜΦΑΙ

Τὸν κατηγόρησαν, ὅπως ἐκδικηθῶσιν, ἐπὶ φιλαργυρίᾳ· ἡ ὀργὴ μόνον ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ τοιαύτην ἀδικίαν. Οὐδεὶς εἶνε γενναιότερος αὐτοῦ ὅταν πρόκειται νὰ συντελέσῃ εἰς ἔργον τι ὠφέλιμον ἢ νὰ συντρέξῃ εἰς μεγάλα ἀτυχήματα. Ἐσχάτως μάλισστα ἀπεφάσισεν ὅπως τὰ ποσὰ τὰ προσενεχθέντα αὐτῷ κατὰ τὸ Ἰωβιλαῖον αὐτοῦ ἀφιερωθῶσιν εἰς τὰς πρὸς κατάπαυσιν τῆς δουλείας ἀφρικανικὰς ἀποστολάς.

Ἅμα ἀνῆλθε τὸν θρόνον τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐξετέλεσε καλλιτεχνικόν τι ἔργον μεγάλως τιμήσαν αὐτόν, τὴν ἀνακαίνισιν τῆς ἀψίδος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Latrau, δαπανήσας 5,000,000.

Τὸν κατηγόρησαν ὡσαύτως ἐπὶ νεποτισμῷ. Τὴν μομφὴν ταύτην ἀπέδιδον πάντοτε ἄλλοτε εἰς τοὺς Ρωμαίους Ποντίφηκας, ἀλλ' ἤδη ἡ κατηγορία αὕτη εἶνε γελοῖος ἀναχρονισμός. Ἡ προίξ, ἣν Λέων ὁ ΙΓ' ἔδωκεν εἰς τοὺς δύο ἀνεψιούς του καὶ τὴν ἀνεψιάν του, δὲν ὑπερτέρουν ἐκείνας δι' ὧν πλούσιοι ἔμποροι προικίζωσι τὰ τέκνα των. Οἱ φαντασιώδεις ἀριθμοὶ οἱ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων δημοσιευθέντες ἦναν ἐντελῶς ἀνακριβεῖς.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΠΑΠΩΣΥΝΗΣ

Ἡ αὐστηρὰ οἰκονομία ἡ διέπουσα τὰ οἰκονομικὰ Λέοντος ΙΓ' εἶναι ἀπόδειξις τῆς σοφίας του. Βλέπει τὸ μέλλον ἀπειλούμενον καὶ ἐπιθυμεῖ ὅπως οἱ διάδοχοί του ἀντιμετωπίσωσι πᾶν ἐνδεχόμενον νὰ συμβῇ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν. Πιθανὸν ὁ Πάπας ν' ἀναγκασθῇ νὰ ἀναχωρήσῃ τῆς Ρώμης· ἡ δὲ ἰδέα τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τῆς αἰωνίας πόλεως συχνάκις τὸν ἀπασχολεῖ. Ἐὰν ἦτο νεώτερος θὰ τὴν ἐπραγματοποίει βεβαίως. Προβλεπτικὸς ὤν, μήπως τοιοῦτόν τι συμβῇ φροντίζει ὅπως ἡ ἁγία ἕδρα διαθέτει ἐπαρκεῖς πόρους. Τὰ μεγάλα ποσὰ ἅτινα ἔλαβε κατὰ τὸ Ἰωβιλαῖον αὐτοῦ ἐχρησίμευσαν ὡς ἀπαρχὴ ταμιευτηρίου, ὅπερ ὅμως καταγίνεται ν' αὐξήσῃ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ τούτῳ κάμνει τὰς τόσας οἰκονομίας καὶ μεταρρυθμίσεις.

Ο ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΟΣ ΡΑΜΠΟΛΛΑ ΟΙ ΟΙΚΕΙΟΙ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΙΓ'

Ἡ μελέτη αὕτη θὰ ἦτο ἀτελής, ἐὰν δὲν ἐγράφομεν λέξεις τινὰς περὶ τῶν περικυκλούντων αὐτὸν προσωπικοτήτων ἐν τῷ Βατικανῷ, καὶ τῶν ἀπολαμβανόντων τῆς ἐμπιστοσύνης του. Δύο ἰδίως ἐκ τούτων χρήζουσι ἰδίας μνείας: ὁ Καρδινάλιος Ράμπολλα καὶ ὁ ἱεράρχης Βοκκάλης.

Ὁ Καρδινάλιος Ράμπολα εἶνε ἐκ τῶν νεαρωτέρων μελῶν τοῦ συμβουλίου τῶν Καρδιναλίων· εἶνε 47 ἐτῶν. Ἕνεκα τῆς εὐφυΐας καὶ εὐσεβείας του, ὁ Πάπας τὸν παρέλαβε πρὸ τετραετίας ὡς ἰδιαίτερόν του γραμματέα. Εἶνε θεολόγος καὶ διπλωμάτης. Ἡ φιλοδοξία του συνίσταται εἰς τὸ ἐκπληροῦν εὐπειθῶς τὰς θελήσεις τοῦ κυρίου του, οὗτινος εἶνε πολύτιμον καὶ ἀφοσιωμένον ὄργανον.

Ἡ προσήνειά του καὶ ἡ ζωηρότης τῆς συνδιαλέξεώς του μετριάζουσι κάπως τὴν μοναστικὴν αὐτοῦ ὄψιν.

Εἶνε Σικελός. Ἔχει τὴν κόμην μέλαιναν τὸ δέρμα φαιόν, τὸ ἦθος εὔρωστον. Ἡ μεσημβρινὴ αὐτοῦ καταγωγὴ προδίδεται ἐκ τῶν πολλῶν χειρονομιῶν του. Ἡ εὐσέβειά του προσεγγίζει τὸν ἀσκητισμόν. Λέγεται ὅτι ὑπὸ τὴν πορφύραν αὐτοῦ φέρει χονδροειδὲς ὕφασμα, καὶ ὅτι δὶς τῆς ἑβδομάδος, ὡς κατὰ τὸν Μεσαίωνα, μαστιγοῦται.

Περιοδικῶς διαδίδεται ἡ φήμη ὅτι θ' ἀποσυρθῇ· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἁπλῆ φήμη. Ὁ Καρδινάλιος Ράμπολλα, θὰ μείνῃ γραμματεὺς τοῦ Κράτους Λέοντος τοῦ ΙΓ', ὅστις δυσκόλως θὰ εὕρῃ εἰλικρινέστερον θεράποντα καὶ πλέον ἀφοσιωμένον συνεργάτην.

Ο ΙΕΡΑΡΧΗΣ ΒΟΚΚΑΛΗΣ ΤΟ ALTER EGO ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Καίτοι ὁ ἱεράρχης Βοκκάλης δὲν ἔχει ἐπίσημον ὑπηρεσίαν, εἶνε οὐχ ἧττον ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων προσώπων τῆς ἐκκλησίας, μετὰ τὸν Πάπαν, οὗτινος εἶνε ὁ ἐπιστήθιος, τὸ alter ego. Ἄλλοτε οἱ Πάπαι περιεκυκλοῦντο, ἅμα ἐγένοντο Πάπαι, ὑπὸ συγγενῶν καὶ φίλων οὓς ἐπλήρουν τιμῶν καὶ χρημάτων. Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Πάπα, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐκέκτητο τὸ δικαίωμα τοῦ φέρειν τὴν πορφύραν μετὰ τοῦ τίτλου τοῦ καρδιναλίου Padrue.

Ὁ νεποτισμὸς οὗτος εἶνε οἰκτρὰ κατάχρησις, ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι προήρχετο ἐξ αἰσθήματος ἀνθρωπίνου, ἐκτὸς δὲ τούτου ἦτο καὶ ἓν τῶν οὐσιωδεστάτων χαρακτηριστικῶν τοῦ Ἰταλικοῦ χαρακτῆρος: τῆς δυσπιστίας. Ἐὰν οἱ πάπαι περιεκυκλοῦντο ὑπὸ τῶν φίλων των, ἔπρατον τοῦτο διότι ἐφοβοῦντο τὰς προδοσίας καὶ ἐζήτουν ἀσφαλεῖς βοηθούς.

Εἰς τὸ αὐτὸ ὑπεῖκεν αἴσθημα καὶ Λέων ὁ ΙΓ' ὅτε ἀνελθὼν τὸν Παπικὸν θρόνον, συγκατέλεξεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν του τὴν μικρὰν αὐλὴν ἣν εἶχεν εἰς Περούσην: τοὺς ἱεράρχας Λορέντζην, Ἀντζελην, Βοκκάλην καὶ Σατόλλην. Ἄνδρας ἱκανωτάτους. Ὁ καρδινάλιος Λορέντζης, ὅστις ἦτο ὁ τελευταῖος μέγας ἔξαρχος τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Περούσης, εἶνε σήμερον καταδεδικασμένος εἰς ἀργίαν ἕνεκα ἀνιάτου νόσου· ὁ ἱεράρχης Σατόλλης ὁ ἀντιπροσωπεύσας τὸν Πάπαν κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ πανεπιστημίου τῆς Οὐασιγκτῶνος, εἶνε σοφὸς θεολόγος καὶ μέλλων καρδινάλιος. Τοῦτ' αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τοῦ Βοκκάλη, ὅστις δὲν φέρει μὲν ἔτι τὴν πορφύραν, ἀλλ' ὅστις κέκτηται σπουδαίαν ἐπιρροήν.

Μετριόφρων καὶ ἐπιφυλακτικός, ὁ Βοκκάλης δὲν καταχρᾶται τῆς ἰσχύος του, ἣν πάντες ἀναγνωρίζουσιν ἐν τῷ Βατικανῷ. Ὡς ὁ κύριός του, ἀκροᾶται τῶν πρέσβεων· παρὰ τὸν ἀντιθάλαμόν του δὲ συνωθοῦνται ὑψηλὰ πρόσωπα, διπλωμάται, ἱεράρχαι, ἡγεμόνες, καὶ καρδινάλιοι.

Εἶνε εὐφυέστατος, εἰλικρινής, θεωρητικώτατος. Ὁ Πάπας ἐκτιμᾷ τὴν ὀρθοφροσύνην του καὶ οὐδὲν ἀποφασίζει σπουδαῖόν τι πρὶν τὸν συμβουλευθῇ.

Δυστυχῶς εἶνε ἀδυνάτου κράσεως. Ἡ ὠχρότης καὶ ἡ ἠδύτης τοῦ προσώπου του προσομοιάζωσιν αὐτὸν πρὸς τὸν ἅγιον Λουδοβίκον τῆς Gonjague· ἀλλὰ τὸ ἥρεμον αὐτοῦ ἐξωτερικὸν ὑποκρύπτει φύσιν εὐεργετικὴν καὶ σταθερόν. Ἕνεκα τῶν προτερημάτων του, τῆς κατανοήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, τῆς μεγάλης πείρας ἣν ἐκτήσατο ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ διπλωματικῇ σχολῇ, ἐν ᾗ διατηρεῖ αὐτὸν ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Λέοντος ΙΓ', θὰ κληθῇ, ἅπαξ περιβληθεὶς τὴν πορφύραν, εἰς τὰ μεγάλα ἀξιώματα τῆς ἐκκλησίας.

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΙΕΡΑΡΧΗΣ ΑΝΤΖΕΛΗΣ.

Ὁ Ἀντζελης, ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Πάπα, εἶνε ἔνθερμος ἱεράρχης, ἀφιλοκερδὴς καὶ ἐχέμυθος. Ὁ Πάπας ἐκάλεσεν αὐτὸν κληρονόμον τοῦ κεφαλαίου τοῦ Ἁγίου Πέτρου, εἰς θέσιν, ἐξ ἧς ἀπολαμβάνει 3 ἢ 4,000 φράγκων. Τοῦτο εἶνε ἡ μεγαλειτέρα φιλοδοξία του. Ὀλίγοι βασιλεῖς ἔχουσι θεράποντας ἀρκουμένους εἰς τόσον ὀλίγα.

ΛΕΩΝ ΙΓ' ΚΑΙ Ο ΤΥΠΟΣ

Ὁ Λέων ΙΓ' ἐννοεῖ τὴν δύναμιν καὶ τὴν χρησιμότητα τοῦ τύπου, ἐνίοτε ὅμως διστάζει νὰ ἐπωφεληθῇ αὐτῆς. Ἀναγινώσκει ἐπιμελῶς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἐπιθεωρήσεις, πρᾶγμα ὅλως καινοφανὲς διὰ Πάπαν. Τὰ τρία τέταρτα συνεπῶς τῶν καρδιναλίων θεωροῦσι σήμερον τὸν τύπον ὡς ἐφεύρεσιν τοῦ Σατανᾶ. Καὶ αὐτὸς ὁ Πάπας, τοὐναντίον, ἔχει ἀδυναμίαν πρὸς τὸν τύπον καὶ βοηθεῖ χρηματικῶς αὐτόν. Κατ' ἀρχὰς ὑπεστήριζε τὴν «Aurore»· νῦν δέ, ὡς λέγουσι, τὸν «Moniteur» τῆς Ρώμης, εὐκόλως δὲ χορηγεῖ εἰς τὰς ἐπικαλουμένας τὴν γενναιότητά του παπικὰς ἐφημερίδας.

Ο ΠΑΠΑΣ ΚΑΙ ΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΙ. Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΝ ΠΕΤΡΟΥ.

Ἐνομίζετο ὅτι ἡ Παπωσύνη διέμενε πιστὴ εἰς πάντας τοὺς παλαιοὺς θεσμούς· ἀλλὰ Λέων ὁ ΙΓ' δὲν εἶνε τῆς σχολῆς ταύτης. Ἐὰν σέβεται τὰς μοναρχίας τὰς στηριζομένας ἐπὶ πατροπαραδότων καὶ πανδήμων παραδόσεων, δὲν πτοεῖται τὰς δημοκρατίας.

Ἡ πτῶσις τοῦ Δὸν Πέτρου, ὅστις διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐχαιρετίσθη εὐφροσύνως ὑφ' ὅλων τῶν καθολικῶν τῆς αὐτοκρατορίας του, οὐδόλως δὲ ἐλύπησε τὸ Βατικανόν. Εἰς τοὺς καθολικοὺς Βραζιλιανοὺς τοὺς συμβουλευθέντας αὐτόν, ὁ Λέων ΙΓ' ἀπεκρίθη: «Δεχθῆτε τὴν δημοκρατίαν καὶ προσπαθήσατε νὰ μιμηθῆτε τοὺς καθολικοὺς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, οἵτινες τά τε δικαιώματα καὶ τὰς ἐλευθερίας αὐτῶν ἔθηκαν ὑπὸ τὸ παλλάδιον γενναίων θεσμῶν καὶ δικαίων νόμων».

Ἡ δημοκρατουμένη Ἀμερικὴ δὲν ἔχει ἄλλως εἰλικρινέστερον καὶ μεγαλείτερον θαυμαστήν. Ὅτε ὁ κ. Κλιβελαν, κατὰ τὸ Ἰωβιλαῖον, προσέφερεν αὐτῷ ἀντίτυπον πλουσίως δεδεμένον τοῦ «Πολιτεύματος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν», Λέων ὁ ΙΓ' ἐξετίμησε τὸ δῶρον τοῦτο πλέον παντὸς ἄλλου.

Ἐν συνόψει, ἡ τιάρα σπανίως ἔλαμψε τόσῳ ζωηρῶς καὶ καθαρῶς, σπανιώτατα δὲ ἔρριψε τὰς ἀκτῖνας αὐτῆς τόσῳ μακράν.

Ὁ καθολικισμὸς πρέπει νὰ ἐπαίρηται ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς ἄνδρα, οὗτινος ὁ εὐγενὴς χαρακτὴρ καὶ ἡ διανοητικὴ ὑπεροχὴ ἐπιβάλλουσι τὸν θαυμασμὸν εἰς τοὺς συγχρόνους του, καὶ ὅστις ἐκτήσατο ἀπαράμιλλον θέσιν μεταξὺ τῶν κυριάρχων τοῦ ΙΘ' αἰῶνος.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Κ.

RIDER HAGGARD

ΕΚΕΙΝΗ

(ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται)

Μυθιστορία

(Συνέχεια)

— Τότε λοιπὸν θεώρησον ἐντὸς τοῦ ὕδατος, εἶπεν *Ἐκείνη* καὶ ἔδειξε τὸ ἐν εἴδει πηγῆς ἀγγεῖον κλίνουσα συγχρόνως πρὸς τὰ πρόσω καὶ κρατοῦσα τὴν χεῖρά της ἄνωθεν αὐτοῦ.

Ἠγέρθην καὶ ἐθεώρησα· αἴφνης τὸ ὕδωρ ἤρξατο νὰ θολοῦται, μετὰ ταῦτα δὲ ἐγένετο καὶ πάλιν καθαρὸν καὶ διέκρινα εὐκρινέστατα τὴν ἄκατόν μας ἐντὸς τῆς ἀπαισίας ἐκείνης διώρυγος ἣν εἴχομεν διέλθει. Εἶδον τὸν Λέοντα κοιμώμενον ἐντὸς τοῦ κήτους της μὲ τὸν μανδύαν, ὃν εἴχομεν ρίψει ἐπ' αὐτοῦ ἵνα τὸν προφυλάττῃ ἀπὸ τοὺς κώνωπας, τὸν ἑαυτόν μου δὲ τὸν Ἰὼβ καὶ τὸν Μωάμεθ βαίνοντας ἐπὶ τῆς ὄχθης καὶ ρυμουλκοῦντας.....

Ἀνεσκίρτησα ἔκπληκτος καὶ ἀνέκραξα, ὅτι ἦτο μαγεία.

— Ὄχι, ὄχι ὦ Χόλλυ, ἀπήντησεν ἐκείνη δὲν εἶνε μαγεία. Ἡ μαγεία εἶνε μῦθος τῆς ἀμαθείας. Μαγεία δὲν ὑπάρχει ἀλλὰ ὑπάρχει γνῶσις τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως. Τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶνε τὸ κάτοπτρόν μου, καὶ ἐν αὐτῷ βλέπω πᾶν ὅ,τι συμβαίνει ὁσάκις ἐνδιαφέρομαι νὰ τὸ πράξω, καίτοι πολὺ σπανίως μοῦ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα νὰ προσκαλέσω τὰς εἰκόνας τῶν συμβαινόντων. Ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι δύναμαι νὰ σᾶς δείξω πᾶν ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὸ παρελθόν, τὸ ἐνδιαφέρον ἐμὲ ἢ σέ ὅστις θὰ βλέπῃς. Σκέφθητι ἓν πρόσωπον, οἷον δήποτε, καὶ ἡ μορφή του θὰ ἀναπαραστῇ ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Δὲν γινώσκω εἰσέτι ὁλόκληρον τὴν τέχνην διότι δὲν δύναμαι ν' ἀναγνώσω τὸ μέλλον· ἀλλὰ πρέπει νὰ μάθῃς ὅτι εἶνε ἀρχαιοτάτη καὶ ὅτι δὲν εἶμαι ἐγὼ ἡ ἐφευρέτις της. Ἐν Ἀραβίᾳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ οἱ γόητες τὴν ἐγνώριζον πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων. Οὕτως ἡμέραν τινὰ ἀνεμνήσθην τῆς διώργυος ἐκείνης, ἣν εἶχον διαπλεύσῃ πρὸ εἴκοσιν ἑκατονταετηρίδων καὶ ἐπεθύμησα νὰ τὴν ἴδω καὶ πάλιν. Τὸ ἔπραξα καὶ εἶδον ἄκατον, τρεῖς ἄνδρας βαδίζοντας ἐπὶ τῆς ὄχθης καὶ σύροντας αὐτὴν καὶ ἕτερον, οὐ τὸ πρόσωπον δὲν ἠδυνάμην νὰ διακρίνω ἐπειδὴ ἦτο κεκαλυμμένον, κοιμώμενον ἐντὸς αὐτῆς· ἅμα δ' εἶδον τοῦτο ἐνόμισα καλὸν νὰ σᾶς σώσω καὶ τὸ ἔπραξα. Καὶ ἤδη, χαῖρε. Ἀλλ' ὄχι, μεῖνε καὶ εἰπέ μου τίς ἦτο ἐκεῖνος, ὃν ὁ γέρων Βιλλαλῆς καλεῖ Λέοντα; Ἐπεθύμουν νὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἴδω ἄλλ' εἶνε ἀσθενὴς ὡς λέγεις ἐκ πυρετοῦ.

— Εἶνε πολὺ ἀσθενής, εἶπον μελαγχολικῶς, δὲν δύνασαι νὰ πράξῃς τίποτε ὑπὲρ αὐτοῦ, ὦ βασίλισσα! σὺ ἥτις γινώσκεις τοσαῦτα;

— Βεβαίως δύναμαι. Δύναμαι νὰ τὸν θεραπεύσω. Ἀλλὰ διατί ὁμιλεῖς τόσον θλιβερῶς; Ἀγαπᾷς τὸν νέον; Εἶνε, ἴσως υἱός σου;

— Εἶνε θετὸς υἱός μου· θέλεις νὰ τὸν φέρωσιν ἐνώπιόν σου;

— Ὄχι... Πρὸ πόσου καιροῦ τὸν προσέβαλεν ὁ πυρετός;

— Εἶνε ἡ τρίτη ἡμέρα σήμερον.

— Ἔχει καλῶς.... Ἄφες αὐτὸν ὡς ἔχει ἐπὶ μίαν εἰσέτι ἡμέραν, καὶ ἴσως ἐπενεργήσῃ ἡ φύσις καὶ τὸν θεραπεύσει μόνη. Τοῦτο θὰ ἦτο προτιμώτερον διότι τὸ φάρμακόν μου ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ κλονίζῃ τὴν ζωὴν πρόρριζα. Ἀλλ' ἂν μέχρι τῆς αὔριον δὲν ἀρχίσῃ ἡ κατάστασίς του νὰ βελτιοῦται, θὰ ἔλθω πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ πυρετὸς τὸν προσέβαλε τὸ πρῶτον καὶ θὰ τὸν θεραπεύσω. Ἄκουσον· τίς τὸν νοσηλεύει;

— Ὁ λευκός μας ὑπηρέτης, ὃν ὁ Βιλλαλῆς ὀνομάζει, Γουροῦνι. Ἐπίσης, (τοῦτο δ' εἶπον μετὰ τινος δισταγμοῦ), γυνή τις ὀνόματι Οὐστάνη, πολὺ εὐειδὴς κόρη, ἀνήκουσα εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἥτις ἅμα τὸν εἶδεν ἦλθε καὶ τὸν ἠσπάσθη καὶ ἔκτοτε συζῇ μετ' αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔθος τοῦ λαοῦ σου, ὡς μᾶς εἶπον.

— Τοῦ λαοῦ μου! μή μου ὁμιλεῖς περὶ τοῦ λαοῦ μου· ἀπεκρίθη ἐν βίᾳ. Αὐτοὶ οἱ δοῦλοι δὲν εἶνε λαός μου, εἶνε κύνες, οἵτινες ἐκτελοῦσι τὰς διαταγάς μου, μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ στιγμὴ καθ' ἣν θὰ ἐλευθερωθῶ. Ὅσόν δὲ περὶ τῶν ἐθίμων των, ταῦτα οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετ' ἐμοῦ. Ἐπίσης σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ καλῇς βασίλισσαν· ἐβαρύνθην τοὺς τίτλους καὶ τὴν κολακείαν, ἀλλὰ νὰ μὲ ὀνομάζῃς Ἀϊσᾶν διότι τὸ ὄνομα τοῦτο ἠχεῖ ἡδέως εἰς τὰ ὦτά μου, εἶνε ἡ ἠχὼ τοῦ παρελθόντος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ αὐτὴν τὴν Οὐστάνην, δὲν τὴν γνωρίζω, ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ εἶνε ἐκείνη περὶ ἧς προεἶδόν τι κακὸν καὶ ἣν εἰδοποίησα νὰ προσέχῃ. Ἔχει... ἀλλὰ περίμενε....

Καὶ κλίνουσα πρὸς τὰ πρόσω ἔτεινε τὴν χεῖρά της ἄνωθεν τοῦ ὕδατος καὶ παρετήρησεν ἐντεταμένως ἐν αὐτῷ λέγουσα ἡσύχως.

— Ἰδέ. Εἶνε αὕτη ἡ γυνή;

Εἶδον καὶ διέκρινα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ τὴν χαρίεσσαν μορφὴν τῆς Οὐστάνης. Ἔκυπτεν ἄνωθεν πράγματός τινος καὶ τὸ παρετήρει συμπαθῶς ἐν ᾧ οἱ καστανόχροοι πλόκαμοι τῆς κόμης της ἔπιπτον ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ της ὤμου.

— Εἶνε ἐκείνη, εἶπον ταπεινῇ τῇ φωνῇ, διότι καὶ πάλιν ἠσθάνθην ταραχὴν εἰς τὸ ἀσύνηθες τοῦτο θέαμα. Εἶνε ἐκείνη καὶ φυλάττει τὸν Λέοντα κοιμώμενον.

— Λέων! εἶπεν ἡ Ἀϊσᾶ ἀλλοφρονοῦσα· ἡ λέξις σημαίνει λέοντα. Ὁ γέρων ἐπέτυχε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἰς τὸ ὄνομα. Παράδοξον, ἔχει τοιαύτην ὁμοιότητα! Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν!

Ταῦτα δὲ λέγουσα ἐκίνησε τὴν χεῖρά της καὶ πάλιν ἄνωθεν τοῦ ὕδατος καὶ δὲν ἔμεινεν ἐπ' αὐτοῦ ἢ μόνον ἡ ἀντανάκλασις τοῦ φωτός.

— Ἔχεις τίποτε, μοὶ εἶπε τότε, νὰ μὲ ἐρωτήσῃς πρὶν ἀπέλθῃς, ὦ Χόλλυ; Δὲν θὰ διέλθῃς πολὺ εὐαρέστως ἐνταῦθα, διότι ὁ λαὸς οὗτος εἶνε ἄγριος καὶ δὲν γνωρίζει τὰ τῶν πεπολιτισμένων ἀνθρώπων. Ὄχι ὅτι τοῦτο μὲ ἐνοχλεῖ, διότι ἰδὲ τὴν τροφήν μου, καὶ μοῦ ἔδειξε τὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης ὀπώρας. Οὐδὲν ἄλλο πλὴν τούτων εἰσέρχεταί ποτε εἰς τὰ χείλη μου. Ὀπῶραι, πλακούντια ἐξ ἀλεύρου καὶ καθαρὸν ὕδωρ εἶνε ἡ τροφή μου. Διέταξα τὰς θεραπαινίδας μου νὰ σὲ ὑπη-

ρετῶσιν Εἶνε βωβαί, τὸ γνωρίζεις καὶ συνεπῶς αἱ κάλλισται τῶν ὑπηρετριῶν. Ἐγὼ μόνον τὰς ἐννοῶ διότι ἐγὼ τὰς ἐδιδαξα τὰ σχήματα δι' ὧν συνεννοοῦνται. Τοῦτο ἀπήτησε πολλοὺς μόχθους καὶ κατορθώθη διὰ πολλῆς δυσκολίας ἀλλὰ κατορθώθη. Ἄλλοτε εἶχον ἀναθρέψει οἰκογένειαν γιγάντων, ἀλλ' ἡ φύσις δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τοὺς ἀνεχθῇ καὶ ἐξέλιπον. Ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσῃς;

— Ναί, ὦ Ἀϊσά! Ἓν μόνον πρᾶγμα, εἶπον δειλῶς· ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τὸ πρόσωπόν σου.

Ἐγέλασε καὶ οἱ φθόγγοι τοῦ γέλωτός της ὡμοίαζον ἤχους κώδωνος, μεθ' ὅ:

— Σκέφθητι, ὦ Χόλλυ· σκέφθητι, ἀπήντησε. Σὺ γνωρίζεις τοὺς ἀρχαίους μύθους τῶν Ἑλλήνων. Λοιτὸν δὲν ὑπῆρχεν εἰς Ἀκταίων, ὅστις ἀπωλέσθη, διότι εἶδε πολὺ μεγάλην καλλονήν; Ἂν σοὶ δείξω τὸ πρόσωπόν μου θὰ καταράγῃς τὴν καρδίαν σου μὲ ματαιον πόθον, διότι δὲν εἶμαι διὰ σὲ οὔτε δι' οὐδένα ἄλλον ἄνδρα, πλὴν ἐκείνου ὅστις ὑπῆρξεν, ἀλλ' ὅστις δὲν ὑπάρχει εἰσέτι.

— Ὡς θέλεις, Ἀϊσά. Ἀλλὰ δὲν φοβοῦμαι τὸ κάλλος, διότι ἀπέσπασα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ τὴν ματαιότητα τοῦ κάλλους τῆς γυναικός, ὅπερ παρέρχεται ὡς τὰ ἄνθη.

— Ὄχι, ἀπατᾶσαι, εἶπεν· τὸ ἐδικόν μου δὲν παρέρχεται. Τὸ κάλλος μου ὑπάρχει ἐφ' ὅσον ἐγὼ ὑπάρχω· ὅμως ἀφοῦ θέλεις, τολμηρὲ ἄνθρωπε, ἂς γίνῃ ὡς σὺ θέλεις, ἀλλὰ μὴ ἐλέγξῃς ἐμὲ κατόπιν ἂν τὸ πάθος κυριεύσῃ τὸ λογικόν σου ὡς οἱ Αἰγύπτιοι ἀναβᾶται τοὺς νεαροὺς πώλους, οὓς ὡδήγουν ὅπου ἤθελον. Οὐδέποτε ἠδυνήθη ὁ ἄνθρωπος εἰς ὃν ἀπεκαλύφθη τὸ κάλλος μου νὰ τὸ λησμονήσῃ. Αὐτὸς δ' εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν μένω κεκαλυμμένη καὶ ἐνώπιον αὐτῶν τῶν ἀγρίων, διότι ἂν μὲ ἔβλεπον θὰ μὲ ἠνόχλουν καὶ ἐγὼ θὰ τοὺς ἐφόνευον. Λέγε, θέλεις νὰ μὲ ἴδῃς.

— Θέλω, ἀπήντησα, κατακυριευθεὶς ὑπὸ τῆς περιεργείας μου.

Ὕψωσε τότε τοὺς λευκοὺς καὶ στρογγύλους βραχίονάς της, οὐδέποτε δὲ πρὶν εἶχον ἴδει τοιούτους βραχίονας, καὶ βραδέως, πολὺ βραδέως ἀφήρεσε ἐμάντας τινας ὑπὸ τὴν κόμην της δεδεμένους. Τότε ἀῖφνης τὰ μακρά, ὅμοια μὲ νεκρικὰς σινδόνας, περικαλύμματα ἔπεσαν ἀπ' αὐτῆς καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἠδυνήθησαν ν' ἀτενίσωσι τὸ σῶμά της, καλυπτόμενον ὑπὸ λεπτοτάτης διαφανοῦς ἐσθῆτος, ἥτις ἐχρησίμευε μόνον διὰ νὰ δεικνύῃ τὴν τελειότητα τοῦ σχήματός του, ζωογονούμενον ὑπὸ ζωῆς, ἥτις ἦτο περισσότερον ζωῆς, καὶ ἔχον ὀφιοειδῆ χάριν, ἥτις ἦτο περισσότερον ἀνθρωπίνης χάριτος.

Εἰς τοὺς μικρούς της πόδας ἔφερε σανδάλια πεπορπωμένα διὰ χρυσῶν καρπῶν. Ἄνωθεν αὐτῶν ἐφαίνοντο οἱ ἀστράγαλοί της, ἀστράγαλοι ὁμοίους τῶν ὁποίων οὐδέποτε γλύπτης ἐφαντάσθη. Περὶ τὴν ὀσφύν της ἡ ἐσθῆς της ἦτο πεπορπωμένη διὰ δικεφάλου ὄφεως ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ, ἄνωθεν δ' αὐτοῦ ἡ χαρίεσσα αὐτῆς προτομὴ ἐσχηματίζετο διὰ γραμμῶν τελείων καὶ περικαλλῶν καὶ κατέλιγεν εἰς τὸ λευκὸν ὡς τὴν χιόνα στῆθός της, ἐφ' οὗ εἶχε δεδεμένους τοὺς ἁλαβαστρίνους βραχιονάς της. Ἀνέβλεψα καὶ εἶδον τὸ πρόσωπόν της, χωρὶς δὲ νὰ εἴπω ὑπερβολὴν ἠναγκάσθην νὰ ὀπισθοδρομήσω μείνας ἔκπληκτος καὶ θαμβωμένος. Εἶχον ἀκούσει νὰ ὁμιλῶσι περὶ τοῦ κάλλους τῶν οὐρανίων πλασμάτων, ἀλλ' ἤδη τὸ εἶχον πρὸ ἐμοῦ καὶ τὸ ἐθεώρουν. Ἀλλὰ τὸ κάλλος τοῦτο τὸ τοσοῦτον τέλειον ἦτο πονηρόν, τοιαύτην τοὐλάχιστον μοὶ ἐνεποίησε τότε ἐντύπωσιν. Πῶς δὲ νὰ τὸ περιγράψω; Δὲν δύναμαι, ὦ δὲν δύναμαι! Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος οὐ ὁ κάλαμος θὰ ἠδύνατο νὰ περιγράψῃ ὅ,τι εἶδον. Ἠδυνάμην νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν μεγάλων λαμπόντων μελανωτάτων καὶ ἀβροτάτων ὀφθαλμῶν της, περὶ τοῦ ἀνθηροῦ προσώπου της μὲ τὰ ὡραῖα χρώματα, περὶ τοῦ εὐρέος καὶ μεγαλοπρεποῦς μετώπου της, ἐφ' οὗ ἐφύετο χαμηλὴ ἡ κόμη, καὶ περὶ τῶν λεπτοφῶν καὶ εὐθέων χαρακτήρων της. Ἀλλά, καίτοι ὡραία, καθ' ὑπερβολὴν ὡραία, δὲν ἀπετέλουν αὐτὰ μόνα τὸ σύνολον τοῦ κάλλους της. Τοῦτο ὑπῆρχεν, ἂν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ποῦ ἰδίως ὑπῆρχεν, εἰς ὡραίαν τινὰ μεγαλοπρέπειαν, εἰς ἡγεμονικὴν χάριν, εἰς θεῖον τύπον ἠρέμου δυνάμεως, ἥτις ἔλαμπεν ἐπὶ τῆς μορφῆς της ὡς ζῶσα φωτοβολία. Οὐδέποτε ἐφαντάσθην μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης τί τὸ ὑψηλὸν κάλλος ἠδύνατο νὰ εἶνε, καὶ ὅμως τὸ ὕψος ἦτο διαβολικὸν καὶ ἡ λαμπρότης ὄχι οὐρανία. Τὸ πρὸ ἐμοῦ πρόσωπον ἦτο γυναικὸς μόλις τριακονταετοῦς, ἀλλὰ τὸ βλέμμα της ἐξέφραζε πάθος καὶ θλῖψιν καὶ ἐν αὐτῷ ἐφαίνοντο οἱ τύποι τῆς πείρας. Τὸ ὡραῖον μειδίαμα ὅπερ ἐπεκάθητο ἐπὶ τῶν γελασίνων τοῦ στόματός της δὲν ἀπέκρυπτε τὴν σκιὰν τοῦ ἁμαρτήματος καὶ τῆς πικρίας. Ἡ σκιὰ αὕτη ἐζωγραφεῖτο ἐπὶ τῶν ὡραίων ὀφθαλμῶν της καὶ εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ὕφους της καὶ ἐφαίνετο λέγουσα· «Ἴδε με, εἰμαι ὡραία ὡς οὐδεμία γυνή, ἥτις ἐγεννήθη ἢ θὰ γεννηθῇ· εἰμαι ἀθάνατος! ἀλλ' ἡ μνήμη μὲ καταδιώκει ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα, καὶ τὸ πάθος μὲ κινεῖ· ἔπραξα τὸ κακὸν καὶ ἐγνωρίσθην μὲ τὴν θλῖψιν καὶ ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα θὰ ἐξακολουθῶ νὰ πράττω τὸ κακὸν καὶ νὰ γνωρίζω τὴν θλῖψιν μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθερώσεώς μου».

Ἐκείνη ἐγέλασε,— ὦ πόσον μελωδικῶς! καὶ ἐποίησε νεῦμα διὰ τῆς μικρᾶς κεφαλῆς της, ὅπερ θὰ ἐζήλευε καὶ αὐτὴ ἡ «Ἀφροδίτη νικήτρια».

— Τολμηρέ! εἶπε· ὡς ὁ Ἀκταίων ἔκαμες τὴν θέλησίν σου· ἀλλὰ πρόσεξε μὴ ἀπολεσθῇς, ὡς ὁ Ἀκταίων, σκληρῶς δακνόμενος ὑπὸ τῶν κυνῶν τοῦ πάθους σου. Καὶ ἐγώ, ὦ Χόλλυ, εἰμαι παρθένος θεά, ἣν οὐδεὶς ἀνὴρ δύναται νὰ συγκινήσῃ πλὴν ἑνός, ὅστις δὲν εἶναι σύ. Εἰπέ· μὲ εἶδες ἀρκούντως;

— Εἶδον τὸ κάλλος καὶ ἔμεινα τυφλός, ἀπήντησα διὰ βραγχνῆς φωνῆς καὶ ὑψῶν τὰς χεῖράς μου ἵνα καλύψω τοὺς ὀφθαλμούς μου.

— Ναί! Δὲν σοὶ τὸ εἶπον; Τὸ κάλλος εἶνε ὡς ὁ κεραυνός. Εἶνε μεγαλοπρεπὲς ἀλλὰ καταστρέφει καὶ μάλιστα τὰ δένδρα, ὦ Χόλλυ!

Ταῦτα δὲ λέγουσα ἔνευσε καὶ πάλιν διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐγέλασεν.

Αἴφνης ἔπαυσε νὰ γελᾷ καὶ διὰ μέσου τῶν δακτύλων μου διέκρινα μεγάλην ἀλλοίωσιν γενομένην ἐπὶ τοῦ προσώπου της. Οἱ ὀφθαλμοί της ἔλαβον ἔκφρασιν ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐφαίνετο παλαίουσα ἡ φρίκη μετά τινος καταπληκτικῆς ἐλπίδος ἐξερχομένης ἐκ τοῦ βάθους τῆς σκιερᾶς ψυχῆς της. Τὸ ὡραῖον πρόσωπον ἐγένετο σοβαρὸν καὶ τὸ χάριεν ὡς τὴν ἐλάτην σῶμά της ἐφάνη ὀρθούμενον.

— Ἄνθρωπε, ἐψιθύρισεν ἐν μέρει καὶ ἐν μέρει ἐσύριξε ρίπτουσα πρὸς τὰ ὄπισθεν τὴν κεφαλήν της ὡς ὄρις ἕτοιμος νὰ δήξῃ, — ἄνθρωπε ποῦ εὗρες αὐτὸν τὸν *κάνθαρον*, ὃν φέρεις ἐπὶ τοῦ δακτυλίου σου; Ὁμίλησον ἢ μὰ τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς θὰ σὲ κατακεραυνώσω αὐτοῦ ὅπου ἵστασαι!

Ταῦτα εἰπε καὶ ἐποίησεν ἐλαφρὸν βῆμα πρός με, ἐνῷ οἱ ὀφθαλμοί της ἐξέπεμπον τοιαύτην φοβερὰν φλόγα, ὥστε ἐταλαντεύθην καὶ ἔπεσα πρὸ τῶν ποδῶν της τραυλίζων συγκεχυμένας λέξεις.

— Ἡσύχασον, εἶπεν ἀλλάξασα αἴφνης ὕφος καὶ τρόπον, ὁμιλοῦσα δὲ ἠπίως ὡς πρότερον· σὲ φοβοῦσα, συγχώρησόν με! Ἀλλ' ἐνίοτε, ὦ Χόλλυ, τὸ σγεδὸν ἄπειρον πνεῦμα ἀνυπομονεῖ διὰ τὴν βραδύτητα τοῦ πεπερασμένου καὶ μοῦ ἐπέρχεται ὁ πειρασμὸς νὰ μεταχειρισθῶ τὴν δύναμίν μου ἐξ ἁπλῆς ἀνυπομονησίας. Ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθάνῃς, ἀλλ' ἐνεθυμήθην..... Ἀλλ' ὁ *κάνθαρος*; τί γνωρίζεις περὶ αὐτοῦ;

— Τὸν εὗρον κατὰ γῆς, ἐψέλλισα ἀφοῦ ἠγέρθην καὶ πάλιν εἰς τοὺς πόδας μου· τῇ ἀληθείᾳ δὲ ἐν τῇ συγχύσει μου οὐδὲν ἄλλο ἐνεθυμούμην περὶ αὐτοῦ πλὴν ὅτι τὸν εὗρον ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τοῦ Λέοντος.

— Εἶνε πολὺ παράδοξον, εἶπε μετὰ γυναικείας συγκινήσεως καὶ ἀνησυχίας, ἥτις μοὶ ἐφάνη ὅλως ἀνάρμοστος εἰς τὴν φοβερὰν ταύτην γυναῖκα, ἀλλὰ ἄλλοτε εἶδον κάνθαρον ὅμοιον μὲ αὐτόν. Ἐκρέματο εἰς τὸν τράχηλον ἐκείνου ὃν ἠγάπησα.

Ἐστέναξε προφέρουσα τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις καὶ ἐγὼ ἐπείσθην τέλος, ὅτι εἶχον πρὸ ἐμοῦ ἁπλῆν γυναῖκα καίτοι ἴσως πολὺ ἀρχαίαν·

— Ὁμοιάζει, ἐξηκολούθησε λέγουσα, τὸν γνωστόν μου κάνθαρον, δὲν εἶδον ποτὲ τὸν ὅμοιόν του, καὶ ἐκεῖνος ὅστις τὸν ἔγραψε τὸν ἠγάπα πολύ(1) ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἦτο δεδεμένος ἐπὶ δακτυλίου. Ὕπαγε, Χόλλυ, ὕπαγε καὶ ἂν δύνασαι λησμόνησον ὅτι ἐθεώρησας τὸ κάλλος τῆς Ἀϊσᾶς.

Ταῦτα λέγουσα ἐστράφη καὶ ριπτομένη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου της ἔκρυψε τὸ πρόσωπόν της ἐντὸς τῶν πρασκεφαλαίων. Ἐγὼ δὲ ἀπῆλθον κλονιζόμενος καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι πῶς ἔφθασα εἰς τὸ σπήλαιόν μου.

(1) Αἰγυπτιολόγος τις εἰς ὃν ἔδειξα τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος κάνθαρον, μὲ ἐπληροφόρησεν ὅτι οὐδέποτε εἶδεν ὅμοιον μὲ αὐτόν. Καίτοι ὁ ἐπ' αὐτοῦ τίτλος τοῦ «Δουτειρᾶ» εἶνε ὁ κοινῶς διδόμενος εἰς τοὺς Αἰγυπτίους βασιλεῖς, φρονεῖ ὅτι δὲν εἶνε ἀναγκαῖος ἐμβλημα Φαραώ τινος· διότι οἱ εἰς τοὺς Φαραὼ ἀνήκοντες φέρουσιν ἐγγεγραμμένον τὸ ὄνομα καὶ τὸν θρόνον αὐτῶν. Τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς νὰ μάθωμεν, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν πριγκίπισσαν Ἀμενάρταν καὶ σχετίζεται μὲ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα τοῦ Καλλικράτους τοῦ ἐξομώτου ἱερέως τῆς Ἴσιδος.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

ΚΖ'

Ψυχὴ ἐν τῷ Ἅδῃ

Ἦτο ἤδη ἡ δεκάτη τῆς νυκτὸς ὅτε κατεκλίθην καὶ ἤρχισα νὰ συνάζω τοὺς ἐσκορπισμένους λογισμούς μου καὶ νὰ ἀναπολῶ ὅ,τι εἶδον καὶ ἤκουσα. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐσκεπτόμην ἐπὶ τοσοῦτον ἐχανόμην. Ἤμην παράφρων, οἰνόφλυξ, ὠνειρευόμην, ἢ ἦμην θῦμα μεγάλου καὶ τεχνηέντως ἐπεξειργασμένου μύθου; Πῶς ἦτο δυνατὸν ἐγὼ ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ὁ κάπως γνωρίζων τὴν ἐπιστήμην τῆς ἱστορίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ μέχρι τοῦδε μὴ πιστεύων ποσῶς ἀπάσας ἐκείνας τὰς ἀνοησίας αἵτινες ἐν Εὐρώπῃ ἀποκαλοῦνται ὑπερφυσικὰ φαινόμενα, νὰ πιστεύσω ὅτι πρό τινων λεπτῶν τῆς ὥρας συνδιελέχθην μετὰ γυναικὸς δύο χιλιάδων ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα ἡλικίας; Τὸ πρᾶγμα ἀντεμάχετο πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιστήμην καὶ φύσιν καὶ ἦτο ἐντελῶς ἀδύνατον. Ἦτο ψεῦδος! Ἀλλὰ πρὸς τί; Ἄλλως τε, πῶς νὰ ἐξηγήσω τὰς μωρίας ἃς εἶδον ἐπὶ τοῦ ὕδατος καὶ τὴν βαθείαν καὶ τελείαν γνῶσιν ἣν ἡ γυνὴ εἶχε περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν ἀπόλυτον ἀγνοιάν της περὶ τοῦ παρόντος; Τί νὰ σκεφθῶ περὶ τοῦ θαυμασίου κάλλους της; Αὐτὸ ἦτο τέλειον καὶ ὑπὲρ πᾶν ἀνθρώπινον. Οὐδεμία κοινὴ θνητὴ ἠδύνατο νὰ λάμπῃ μὲ τοιαύτην ὑπερφυσικὴν φωτοβολίαν. Ἡ καρδία μου εἶχε σκληρυνθῆ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας πρὸς τὰς γυναῖκας· καὶ ἐκτὸς ἑνὸς ἀτυχοῦς ἔρωτος κατὰ τὰ ἔτη τῆς πρώτης μου νεότητος οὐδέποτε ἠγάπησα. Ἡ γυνὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐντελῶς εἰς τὰς σκέψεις μου. Ἀλλ' ἤδη πρὸς μεγάλην μου φρίκην ἠσθανόμην ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ λησμονήσω τὴν ὡραίαν ὀπτασίαν, τὴν ἡδείαν ἀνάμνησιν τῶν λαμπρῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνης. Φεῦ ἡ γυνὴ αὕτη ἐνῷ ἀπῴκει καὶ εἶλκυε συγχρόνως. Βεβαίως γυνὴ ἰδοῦσα τὴν πάροδον δύο χιλιάδων ἐτῶν, ἔχουσα τοιαύτην ἰσχὺν εἰς τὰς χεῖράς της καὶ γινώσκουσα τὸ μυστήριον τῆς ἀθανασίας ἦτο ἀξία ἔρωτος ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην γυναῖκα. Ἀλλὰ δὲν ἦτο τὸ ζήτημα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἂν ἦτο ἀξία ἔρωτος ἢ οὐ, διότι φεῦ τὴν ἠγάπων τὴν μάγισσαν μανιωδῶς.

Μὲ εἶχεν εἰδοποιήσει ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα ν' ἀκούσω τὴν συμβουλήν της. Ἔστω λοιπὸν κατηραμένη ἡ περιέργεια, ἥτις ὡθεῖ τὸν ἄνδρα νὰ ἄρῃ τὸν πέπλον τὸν καλύπτοντα τὴν γυναῖκα καὶ δὶς κατηραμένον τὸ ἔνστικτον, ὅπερ γεννᾷ αὐτήν. Εἶνε αἰτία τοῦ ἡμίσεως τῶν δεινῶν μας. Διὰ τί ὁ ἀνὴρ νὰ μὴ ἀρκεῖται νὰ ζῇ μόνος καὶ νὰ εἶνε εὐδαίμων καὶ νὰ ἀφίνῃ τὴν γυναῖκα νὰ ζῇ μόνη καὶ νὰ εἶνε καὶ αὐτὴ εὐδαίμων; Ἀλλ' ἴσως οὕτω αἱ γυναῖκες δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ εἶνε εὐδαίμονες καί, πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι οὔτε ἡμεῖς θὰ ἠδυνάμεθα!... Ἦτο ροβερὸν ἐγὼ εἰς τοιαύτην ἡλικίαν νὰ ἐρωτευθῶ αὐτὴν τὴν νεωτέραν Κίρκην! Ἀλλὰ δὲν ἦτο νεωτέρα διότι, ὡς τουλάχιστον ἔλεγεν, ἦτο ἐπίσης ἀρχαία ὡς ἐκείνη. Ἔσυρα τὴν κόμην μου καὶ ἀνεπήδησα ἐπὶ τῆς κλίνης μου αἰσθανόμενος ὅτι ἂν δὲν ἔπραττόν τι θὰ παρεφρόνουν. Καὶ τί ἐσήμαινον ἄρά γε αἱ λέξεις περὶ τοῦ κανθάρου; Αὐτὸς ἀνῆκεν εἰς τὸν Λέοντα καὶ εἶχεν ἐξέλθει ἐκ τοῦ κιβωτίου, ὅπερ ὁ Βίνσεῦ εἶχεν ἀφίσει εἰς τὰ δωμάτιά μου πρὸ εἰκοσιενὸς περίπου ἔτους. Νὰ πιστεύσω λοιπὸν ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἱστορία δὲν ἦτο ψευδὴς καὶ ὅτι δὲν ἦτο νοσούσης κεφαλῆς ἀποκύημα ἡ ἐπὶ τῆς κεράμου γραφή: Ἂν δὲ τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτως, ἦτο δυνατὸν ὁ Λέων νὰ ἦτο ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος ὃν περιέμενεν ἐκείνη πρὸ τοσούτων αἰώνων, ὅτι ἦτο ὁ νεκρὸς ὅστις ἔμελλε νὰ γεννηθῇ καὶ πάλιν; Ἀδύνατον! Πάντα ταῦτα ἦσαν ἀνοησίαι, διότι οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐγεννήθη δίς.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΨΗΦΙΔΩΤΟΝ

Ὅταν ἔχῃ τις ἓν σφάλμα εἰς τὴν συνείδησιν εἶνε διατεθειμένος εἰς μικρᾶς τινας θυσίας, αἵτινες δύνανται ἂν ὄχι νὰ τὸ ἐξαλείψωσι, τοὐλάχιστον νὰ ἐλαφρύνωσιν αὐτό.

And. Theuriet

Ἡ μετριοφροσύνη εἶνε εὐμενὴς παραχώρησις, ἣν ἡ ἀξία κάμνει εἰς τοὺς κατωτέρους της.

Νὰ ἔχῃ τις τύψεις συνειδότος, σημαίνει ὅτι ἐκτιμᾷ ἑαυτόν.

Πολλοὶ ἄνθρωποι θεωροῦν τὴν εὐγένειαν ὡς ἔνδυμα τῶν αἰθουσῶν, τὸ ὁποῖον ὀφείλει τις νὰ φέρῃ μόνον ὅταν εἰσέρχηται εἰς αὐτάς.

Μεγάλη καρδία εἶνε πηγὴ πικρίας καὶ θλίψεως. Ἰδοὺ διατί τόσοι ἄνθρωποι ἀρκοῦνται νὰ ἔχωσι μικράν.

Serrey

Προσπαθεῖτε ἀπαύστως ν' ἀποκτᾶτε πεῖραν. Θὰ σᾶς χρησιμεύσῃ ἀργὰ ἢ ὀγρήγορα ἵνα διακρίνητε τὰ σφάλματα... τῶν ἄλλων.

Ἀποφεύγετε τὰς εὐφυεῖς γυναῖκας· καθότι θὰ ἐννοήσωσι λίαν ταχέως . . . . πόσον εἶσθε ἀνόητος.

Narrey

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἐπανῆλθον ἐκ Κοπενάγης οἱ βασιλόπαιδες Γεώργιος, Νικόλαος καὶ Μαρία.— Συνεστήθη ναυτικὴ θωρηκτὴ μοῖρα ἐκ τῶν θωρηκτῶν («Ὕδρας») καὶ «Ψαρῶν») τῆς θωρακοβάριος («Β. Γεωργίου») καὶ τοῦ εὐδρόμου («Ν. Μιαούλη») τιθεμένων τῶν δύο τελευταίων τούτων πλοίων ἐν ἐνεργείᾳ. Ὁ πλοίαρχος κ. Μάρκος Βότσαρης, κυβερνήτης τοῦ θωρηκτοῦ («Ὕδρας») διωρίσθη μοίραρχος.— Ἐπανελήφθησαν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης αἱ ἐργασίαι πρὸς σύνταξιν Ἀστικοῦ κώδικος.— Ἀφίκετο ὁ συνταγματάρχης κ. Γεώργεβιτς ἄρτι διορισθεὶς πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας ἐν Ἀθήναις.— Διωρίσθη νομάρχης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ὁ κ. Ν. Δ. Καλλιφρονᾶς ἀντὶ τοῦ κ. Γ. Μπουκλάκου μετατεθέντος εἰς τὸν νομὸν Κερκύρας ἀντὶ τοῦ κ. Λ. Βλάχου, μετατεθέντος εἰς τὸν νομὸν Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος ἀντὶ τοῦ κ. Στάμου Μακρῆ μετατεθέντος εἰς τὸν νομὸν Εὐβοίας, ἀντὶ τοῦ κ. Σιβιτανίδου μετατεθέντος εἰς τὸν νομὸν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, ἀντὶ τοῦ κ. Τζαννετάκη μετατεθέντος εἰς τὸν νομὸν Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἀντὶ τοῦ κ. Δημ. Θεοχάρη μετατεθέντος εἰς τὸν νομὸν Τρικκάλων.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Νέος βασιλεὺς ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Βυρτεμβέργης ὡς διάδοχος τοῦ ἀποθανόντος Κάρολου, ὁ δεύτερος ἐξάδελφός του Γουλιέλμος Β'.— Τὸ ρωσσικὸν δάνειον ὅπερ ἐξετέθη εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν ἐν Γαλλίᾳ ἐκαλύφθη ἑπτάκις καὶ πλέον. — Λέγεται ὅτι ὁ Μ. Δοὺξ Παῦλος θὰ διορισθῇ μέγας ἀταμὰν (ἡγεμὼν) τῶν Κοζάκων μὲ ἕδραν τὸ Ταϊγάνιον ἀντὶ τῆς Νοβοτσερκάς.— Ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια τῆς Ρωσίας μετέβη καὶ αὖθις εἰς Κοπενάγην.— Ἡ Σκουφίνα συγκαλεῖται ἐν Βελιγραδίῳ τῇ 1η Νοεμβρίου.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἀφίκετο ἐν Ἀθήναις ὁ καθηγητὴς τῆς Σορβώνης κ. Ὠθὲ ἔχων ἐντολὴν νὰ μελετήσῃ καὶ καταρτίσῃ τὸν τοπογραφικὸν πίνακα τῶν Δελφῶν, ὧν αἱ ἀνασκαφαὶ ἄρχονται κατὰ Μάρτιον.— Σπουδαιότατα καὶ ὁμολογοῦνται ὑπὸ τῶν ἀρχαιοδιφῶν αἱ ἐν Ἀβουκὼρ ἀνακαλύψεις. Πλὴν τῶν κατακομβῶν τῶν πρώτων χριστιαν. χρόνων ἀνεῳρέθησαν καὶ τάφοι διαφόρων βασιλέων. Ἡ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα ἀνακάλυψις εἶνε ἡ τοῦ ἀγάλματος Ραμσῆ τοῦ Β' καθημένου ἐπὶ θρόνου μετὰ τῆς συζύγου του, πιθανῶς τῆς Χαντμάρας. Ἕτερον ἄγαλμα εὑρέθη φέρον ψέλλια καὶ φενάκην Τὸ βασιλικὸν στέμμα εὑρέθη πλησίον αὐτοῦ. Ἀριστερόθεν ἐξετάφη σκῆπτρον φέρον ἄνωθεν τὴν κεφαλὴν τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ τοῦ Μεναφθᾶ, τοῦ Φαραὼ τῆς Ἐξόδου.— Ἐπίσης ἐν τινι χωρίῳ τῆς Αἰγύπτου τοῦ Μινὲτ Ἐλ Γκάμ ἀνευρέθη μεγάλη ποσότης χρυσῶν νομισμάτων τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ηὐτοκτόνησε διὰ περιστρόφου ὁ κράτιστος τῶν Πορτογάλλων ποιητοῦ Anthero do Queutal ἐν ἡλικίᾳ 45 ἐτῶν. — Ὁ Ἀμερικανὸς συγγραφεὺς Μάρκος Τουαὶν μέλλων νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ προσεχὲς θέρος τὴν Εὐρώπην συνεφώνησε μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ Ἡλίου, τοῦ μεγάλου τῆς Νέας Ὑόρκης φύλλου, νὰ πέμπῃ εἰς αὐτὸ ἀνταποκρίσεις κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ταξειδίου του ἀντὶ 6,000 φράγκων δι' ἑκάστην ἐπιστολήν. Διὰ τὸ αὐτὸ δὲ φύλλον συγγράφει ἀτελὲς ἔτι καὶ ἀγνώστου τίτλου διήγημα ἀντὶ 60,000 φράγκων.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Ἱδρύθη («Ἐθνικὸς δραματικὸς θίασος») τῇ συμπράξει τῶν θιασαρχῶν κ. κ. Λεκατσᾶ καὶ Ἀρνιωτάκη, ὅστις καὶ θὰ δώσῃ σειρὰν παραστάσεων κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον, ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις δημοτικῷ θεάτρῳ καὶ ἐν Πειραιεῖ.—Ὁ περίφημος Οὐγγρος ζωγράφος Μουνκάζη ἀνέλαβε νὰ ζωγραφήσῃ τὴν ὀροφὴν τοῦ νέου κτιρίου τῆς Οὐγγρικῆς βουλῆς ἀντὶ 500, 000 φράγκων. Ἡ ζωγραφία θὰ παριστᾷ τὴν κατάληψιν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Μαγυάρων. Ὁ αὐτὸς ζωγράφος ἔλαβεν ἄλλοτε διὰ τὴν ὀροφὴν τοῦ ἐν Βιέννῃ Ἐθνικοῦ Μουσείου 250 χιλιάδων φράγκων.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πανηγυρικῶς ἑορτάσθη ἐν Βερολίνῳ, Βιέννῃ καὶ ἄλλοις ἐπιστημονικοῖς κέντροις ἡ ἑβδομηκονταετηρὶς τοῦ ἐξόχου ἰατροῦ καὶ καθηγητοῦ Ροδόλφου Βίρχωβ. Ἔκτος ἄλλων τιμῶν ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις τῷ ἀπένειμε τὸ παράσημον τῶν ἀνωτέρων ταξιαρχῶν τοῦ Σωτῆρος.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος οἱ ἐν Παρισίοις θὰ λάβωσιν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῶσι ἔκθεσιν πρωτοφανῆ καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν, τὴν ἐθνογραφικήν, διοργανιζομένην ὑπὸ τοῦ Κατρεφαζ, διευθυντοῦ τοῦ μουσείου τῶν Παρισίων. Αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ἤρξαντο ἀπὸ τοῦδε, ἡ δ' ἐξασφαλισθεῖσα συνδρομὴ τῶν διαφόρων ἐξερευνητῶν, ὑποσχεθέντων ὅτι θὰ ὁδηγήσωσιν εἰς τὴν ἔκθεσιν ἀνὰ μίαν οἰκογένειαν ἢ ἕνα ὅμιλον κατοίκων τῆς χώρας, ἣν ἕκαστος τούτων ἐξηρεύνησεν, ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἐπιτυχίας της· Εἰς ἑκάστην τῶν οἰκογενειῶν τούτων θὰ δοθῇ ἐν τῇ ἐκθέσει χῶρος ἐπαρκής, ὅπως ἀνεγείρῃ κατοικίαν, μεταχειριζομένη ἐργαλεῖα καὶ ὑλικὰ τοῦ τόπου αὐτῆς ἔχουσα δὲ πλήρη ἐλευθε-

ρίαν ὡς πρὸς τὸ σχέδιον τῆς κατοικίας. Αἱ οἰκογένειαι αὗται θὰ ἔχωσι πρὸς τούτοις τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ οἰκιακὰ αὐτῶν σκεύη, θὰ ζῶσι δὲ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκθέσεως συμφώνως πρὸς τὰ ἤθη τῆς χώρας αὐτῶν, ἐπιδιδόμεναι εἰς τὰς συνήθεις αὐτῶν ἐργασίας καὶ ἀκολουθοῦσαι τοὺς ἰδίους νόμους καὶ ἔθιμα. Σκοπὸς τῆς ἐκθέσεως εἶναι ὅπως δοθῇ εὐκαιρία εἰς τοὺς σοφοὺς νὰ ἴδωσιν ἐν συνόλῳ καὶ ὑπὸ τὰς συνήθεις συνθήκας τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, ἄτομα μεταξὺ τῶν ὁποίων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οὐδὲν μέσον ἐπικοινωνίας ὑπάρχει Τοιουτοτρόπως θὰ δυνηθῶσι νὰ συγκρίνωσι, παρατηρήσωσι καὶ ἐξαγάγωσι βέβαια καὶ ἀσφαλῆ συμπεράσματα ἐπὶ τῶν διαφορῶν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν φυλῶν, περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς καταστέσεως τῶν διαφόρων λαῶν. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ἐκθέσεως ἔσται ἡ εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς ἐθνογραφίας παροχὴ νέων στοιχείων προόδου. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ θὰ ὑπάρχωσι Λάπωνες καὶ Ἐσκιμῶοι, ὡς καὶ ἰθαγενεῖς τῆς Αὐστραλίας καὶ ἄγριοι τῆς Ἀμερικῆς. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν οὐσιωδῶν μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας, αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ βλάψωσι τὴν ὑγείαν αὐτῶν, ἡ ἔκθεσις θὰ διαρκέσῃ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου θὰ ἔλθωσι δὲ κατὰ πρῶτον οἱ κάτοικοι τῶν εὐκράτων καὶ τῶν ψυχρῶν χωρῶν καὶ εἶτα οἱ τῶν θερμῶν περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους.

*

Εἰς τὸν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀνταποκριτὴν τῶν "Καιρῶν,, ἐξήγησεν ὁ κ. Ἔδισσων τὴν ἀρχὴν ἐφ' ἧς βασίζεται ἡ νέα αὐτοῦ ἐφεύρεσις, ἥτις καλεῖται κινητογράφος. Εἶνε δὲ ὁ κινητογράφος νέον εἶδος φωτογραφικῆς συσκευῆς, ἥτις κατορθώνει νὰ φωτογραφῇ ἀντικείμενα κινούμενα, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ φαίνηται ἐπὶ τῆς φωτογραφικῆς εἰκόνος ἡ κίνησις, ἤτοι ἡ βαθμιαία ἀλλαγὴ τῆς θέσεως τοῦ κινουμένου ἀντικειμένου Μέχρι τοῦδε πολλοὶ ἄλλοι προσεπάθησαν νὰ ἐπιτύχωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἀλλ' ἀπέτυχον, διότι κατώρθουν μόνον νὰ λαμβάνωσιν πολλὰς φωτογραφίας ἀλλεπαλλήλους, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποδώσωσιν ἅπασαν τὴν συνέχειαν τῆς βαθμιαίας κινήσεως μετ' ἀκριβείας, ἀλλὰ διακεκομμένως καὶ ἀτάκτως. Ὁ κ. Ἔδισσων ἐπέτυχε νὰ φωτογραφῇ τὴν κίνησιν συνεχῶς καὶ ἄνευ διακοπῆς. Λαμβάνει τεσσαράκοντα ἐξ φωτογραφικὰς παραστάσεις ἑνὸς μετατοπιζομένου πράγματος καθ' ἕκαστον δευτερόλεπτον, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ πλήρη καὶ ἀδιάκοπον συνέχειαν τοῦ θεάματος, διότι 46 διάφοροι θέσεις κινουμένου πράγματος, φωτογραφούμεναι κατὰ δευτερόλεπτον, ἀποτελοῦσι 2,760 θέσεις κατὰ λεπτὸν καὶ 165,000 θέσεις καθ' ἑκάστην ὥραν. Αἱ φωτογραφίαι λαμβάνονται ἐπὶ ταινίας, ἐκτυλισσομένης ἐντὸς τῆς φωτογραφικῆς συσκευῆς μὲ ταχύτητα 80 χιλιομέτρων καθ' ὥραν· εἶνε δὲ αἱ φωτογραφικαὶ αὗται εἰκόνες τόσον μικραί, ὥστε πρέπει νὰ μεγεθύνωνται 57,000 φορές, ὅπως ἀποτελέσωσι φωτογραφίαν συνήθους μεγέθους. Ὁ Ἔδισσων ἔδειξεν εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν τὴν κινητικὴν φωτογράφησιν ἑνὸς παιδὸς τοῦ γραφείου του, ὅστις παρίστατο ἐξάγων τὸν πίλον του, χαιρετίζων καὶ πάλιν θέτων τὸν πίλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του Ἡ κίνησις αὕτη εἶνε φωτογραφημένη πληρέστατα καὶ τὴν διακρίνει τις ἐντελῶς.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κ. Π. Μ. Ἀνδρίτσαιναν. Ἐνεγράφητε. Ἐστάλησαν ἐξ ἀρχῆς —**Μ. Σ.** Ρόδον. Δὲν διακόπτομεν τὴν ἀποστολήν. Ἀφοῦ ἐπέμψαμεν ὑμῖν τὰ φύλλα ἐπὶ τόσους μῆνας δὲν θέλομεν νὰ σᾶς δώσωμεν τὸ δικαίωμα νὰ τὰ καταχρασθῆτε. Τὸ ἔτος λογίζεται ὁλόκληρον καὶ θὰ τὸ πληρώσητε μὲ τὸ καλὸν ἢ μὲ τὸ κακόν. — **Κα Καλλ.** Βεβαίως οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀποθνήσκουσιν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας των, οὐχ ἧττον ὅμως ὑπάρχουσι καὶ τινες ἐξαιρέσεις, τοιαύτην δὲ παρουσιάζει ὁ συνθέτης Κάμπρα, ὅστις ἀπέθανε τῷ 1744 εἰς Βερσαλίας ἐν ἡλικίᾳ 94 ἐτῶν. Ἐννενηκοντούτης ἤδη συνέθετο τὸ τελευταῖον ἔργον του, τοὺς «Γάμους τῆς Ἀφροδίτης». — **Τερψιχόρη.** Ὁ ἐφευρέτης τῆς Παβάνης (Pavane) ὑπῆρξεν ὁ Φερδινάνδος Κορτές, ὁ κατακτητὴς τοῦ Μεξικοῦ. Κατά τινας, θεωρεῖται ἱσπανικὸς χορὸς προερχόμενος ἐκ τῆς πόλεως Παδούης. Κατὰ τὸν ΙΘ' ἐτύγχανε τῆς γενικῆς προτιμήσεως ἡ δὲ Μαργαρίτα τοῦ Valois, ἡ θεωρουμένη ὡς ἡ θελκτικωτάτη γυνὴ τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἀρίστη χορεύτρια τῆς Παβάνης, ἦτο τοσοῦτον χαρίεσσα ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ χοροῦ τούτου, ὥστε ἡ φήμη της ἐκίνησε τὴν περιέργειαν τοῦ Δὸν Ζουὰν τῆς Αὐστρίας, ὅστις μετέβη, incognito ἐκ Κάτω-Χωρῶν εἰς Παρισίους ὅπως ἴδῃ τὴν Μαργαρίταν χορεύουσαν τὴν Παβάνην. «Il en fut émerveillé jusqu à ne l' oublier onques de sa viè» ἀναφέρει σύγχρονός τις χρονογράφος. — Εὐσέβιον Δόδαν, Φολέστιον Ὁ ἐν Ρεζίᾳ ἀνταποκριτὴς ἡμῶν σημειοῖ ὅτι οὐχὶ τὰς συνδρομάς, ἀλλὰ οὔτε εἴδησίν σας ἔλαβεν! — **Κ* Ἀγνοεῖτε,** φαίνεται, ὅτι ἔχει ὅρια ἡ ὑπομονή..... — **Φίλῳ Μ.** Ἡ δημιουργικὴ φιλολογία, ἡ μόνη ἀληθὴς καὶ δοξάζουσα καὶ διδάσκουσα καὶ ἐπιδρῶσα ἐπί τε τῶν συγχρόνων καὶ τῶν μελλουσῶν ἐποχῶν, ἐκλήθη ἐλαφρὰ παραδόξως ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες μόνον νὰ βαρύνωσι δύνανται τοὺς ἀναγνώστας των. — **Ἐσπερίῳ.** Ἡμεῖς ἐτρελλάθημεν πράγματι μὲ τὸ ποίημα καὶ δὲν τὸ δημοσιεύομεν διὰ νὰ μὴ πάθωσι καὶ ἄλλοι τὸ αὐτό, ἰδίως οἱ στίχοι·

Ν' ἀνέβω θέλω 'ς τὸ φεγγάρι
Νὰ τοῦ γυρέψω μία χάρι
Αὐτὸ τὴν φίλη μου νὰ πάρῃ
Νὰ τὴν γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν χάρη.

Τὸν χάρο δηλαδή! Ὦ χάρις! Ὦ Ἄρις Μάρις, Κουκουνάρις! — **Τοῖς ἐν Σάμῳ κ. κ. συνδρομηταῖς.** Ὀλίγοι ἐξ ὑμῶν δὲν ἀπήντησαν ἀκόμη. Εἶνε ἀνάγκη νὰ προσκαλέσωμεν ὑμᾶς ὀνομαστί; **Τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ κ. κ. συνδρομηταῖς.** Ἀπαντῶμεν ἅπασι τοῖς τε ἐρωτήσασι καὶ μή: — Ἐμβάσατε διὰ τοῦ τραπεζιτικοῦ καταστήματος Ι. Πεσμαζόγλου. — **Μάρτυρι.** Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑβδομάδα» Πολὺ ἐλαφρόν! — **κ. Ἀγαμέμνονι** Ἄκω, πρῴην διευθυντῇ τῶν σχολείων Ἀττταλείας. — Παρακαλεῖσθε νὰ δηλώσητε ἡμῖν τὴν νέαν σας διεύθυνσιν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Παρνασσός, περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ ἐν Ἀθήναις ὁμωνύμου Συλλόγου, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Χ. Ἀννίνου. Τόμος ΙΔ', φυλλάδιον 1ον. (Σεπτέμβριος).

Ἀγγέλλονται

Ἅπαντα, Δημητρίου Ι. Κόκκου, ἐκδιδόμενα ἐπιμελείᾳ Α. Φιλαδελφέως.

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ
13—Ὁδὸς Καπνικαρέας—13

Τοποθετήσεις ἠλεκτρικῶν κωδώνων, τηλεφώνων, τηλεγράφων, ἀλεξικεραύνων κλπ.

ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ
ἐπιστημονικῶν καὶ ἰατρικῶν ἐργαλείων.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
διαφόρων ὑλικῶν τῶν ἐργολάβων.

ΕΥΤΕΡΠΗ
1891

Ἐξεδόθη ὁ δωδέκατος ἀριθμὸς τοῦ γνωστοῦ εἰδικοῦ μουσικοῦ περιοδικοῦ Εὐτέρπη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Κάλφογλου περιέχει τετράχορον "Μπάρμπα-Λινάρδου,, καὶ τεμάχιον ἐκ τοῦ Λόεγκριν. Ἡ Εὐτέρπη εἰς τὰ δώδεκα μέχρι τοῦδε φυλλάδιά της ἐδημοσίευσεν ἐκλεκτὰ μουσικὰ τεμάχια, εἶνε δ' ἐν γένει περιοδικὸν ἄξιον πάσης ὑποστηρίξεως Μετὰ τοῦ φυλλαδίου τούτου διενεμήθη καὶ τὸ παράρτημα τῶν ἐργοχείρων περιέχον πλεῖστα ὡραῖα σχέδια κεντημάτων δι' οἰκογενείας·

ΕΤΟΣ
ΕΤΟΣ
ΕΤΟΣ
ΕΤΟΣ

Τὸ νέον πλῆρες κομψοτάτων εἰδῶν
ΠΙΛΟΠΩΛΕΙΟΝ «Ο ΑΕΤΟΣ»
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ
(Ὁδὸς Σταδίου)
Συνιστᾶται τοῖς πᾶσι ὡς μοναδικὸν διὰ τὴν κομψότητα, στερεότητα, εὐθηνίαν.

Α. Κ. ΔΑΜΒΕΡΓΗ
ΝΟΘΕΥΣΕΙΣ
ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΕΡΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ
ΕΞΕΛΕΓΞΙΣ ΑΥΤΩΝ
Τιμᾶται δρ. 1.
ΑΘΗΝΑΙ

L'ARGUS DE LA PRESSE
Voulez-vous être informé avec exactitude et rapidité de tout ce qui s'imprime dans les Journaux et Revues français et étrangers sur un *sujet* un *fait*, ou une *personnalité* quelconque? —Adressez-vous, 157, rue Montmartre, à l'**Argus de la presse,** A. CHÉRIE, Directeur; Paris.—Depuis 10 ans, l'**Argus,** a fournit à ses abonnés *plus de deux millions* d'extraits de journ aux sur n'importe quel sujet.

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Ὀδοντοϊατρός
Ὁδ. Πατησ. 9

ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 9
Μεγάλη συλλογὴ φωτογραφιῶν μνημείων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων.
Εἰκόνες ἐνδυμασιῶν Ἑλληνικῶν.
Εἰκόνες τύπων Ἑλληνικῶν.
Εἰκόνες θωρηκτῶν Ἑλληνικῶν.
!! Μεγάλη ἐπιτυχία !!
Ἡ φωτογραφία τοῦ θωρηκτοῦ
ΥΔΡΑ

REVUE
POLITIQUE ET LITTERAIRE
REVUE BLEUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS –
111. Bd. St Germain 111.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
ΜΙΧ. ΑΡΝΙΩΤΟΥ
Ὁδὸς Σοφοκλέους
ΔΕΝΟΝΤΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΛΥΤΕΛΩΣ
ΧΡΥΣΟΝΟΝΤΑΙ ΤΑΙΝΙΑΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
Κατασκευάζονται καὶ πωλοῦνται καταστίχα παντὸς εἴδους ἐφάμιλλα τῶν ἀγγλοαμερικανικῶν κατὰ τὴν ποιότητα καὶ στερεότητα, ἀλλὰ πολυτούτων ἐφθηνότερα.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ